

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih

Ljubljana, 20. junija 1975 – Številka 12

Na svetovni konferenci prosvetnih delavcev v Varšavi (Foto: Czeslav Gorski)

Svetovna konferenca prosvetnih delavcev

Sodobno v svetu

V Varšavi je bila letos od 27. do 31. maja svetovna konferenca prosvetnih delavcev. Tema: Izobraževanje – poklic – zaposlovanje. Pokrovitelj te, doslej največje konference prosvetnih delavcev iz dežel Afrike, Južne Amerike, Azije in Evrope je bil predsednik ministrskega sveta ljudske republike Poljske Piotr Jarošević. Konference se je udeležilo približno 270 delegatov iz 73 dežel, predstavnikov 80 sindikalnih organizacij prosvetnih delavcev in 14 mednarodnih sindikalnih organizacij prosvetnih delavcev.

Razpravljali so o raznih narodnih, območnih in mednarodnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja. Delegacijo Zveze sindikatov delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije je vodil Vasko Raičević, v njej pa so bili: prof. dr. Stevan Bezdanov, direktor prosvetno-pedagoškega zavoda iz Skopja Stevo Zorba ter glavni in odgovorni urednik časopisa Prosvetni list iz Sarajeva Nikola Nikić. To veliko mednarodno zborovanje prosvetnih delavcev sta organizirala mednarodni pripravljalni komite in Zveza poljskih prosvetnih delavcev. Poslušali smo veliko referatov in koreferatov, pri delu konference pa so aktivno sodelovali tudi člani jugoslovanske delegacije.

Raznolika problematika izobraževalnega procesa zahteva vedno večjo povezanost dežel sveta ne glede na to, kakšna je stopnja njihovega družbenoekonomskega razvoja in kakšen je družbeni sistem. Vedno bolj aktualno postaja vprašanje, kako naj posamezni narodi organizirajo sistem tehnične in poklicne priprave in permanentno izobraževanje vseh delavcev.

Prihodnje šole, družbeni pomen izobraževanja, vloga izobraževanja v razvoju proizvodnih sil, problemi izobraževanja, ki so tesno povezani z razvojem in napredkom vsake dežele, vloga in mesto prosvetnih delavcev v sodobni in prihodnji družbi – to so problemi vseh dežel ne glede na stopnjo njihovega razvoja in družbenega sistema. Vsi ti problemi pa še posebno zanimajo prosvetne delavce in njihove organizacije. Sedanji delavci morajo imeti tudi osnovno znanje, ne pa samo delovne navade in usposobljenost za dolo-

čeno področje dela. Zato mora biti šola tesno povezana z življenjem, s proizvodnjo in s sodobno tehniko.

Internacionalizacija ekonomskega življenja, dogovarjanje in usklajevanje med državami na tem področju in na področju izobraževanja zahteva izmenjavo izkušenj in idej med prosvetnimi organizacijami, vsega sveta. Prosvetni delavci morajo biti seznanjeni z vsem, kar se dogaja na področju izobraževanja, sodelovati pa morajo tudi z organizacijami drugih kategorij delavcev. Sindikalne organizacije prosvetnih delavcev vsega sveta naj usklajeno rešujejo najvažnejše probleme.

Delo svetovne konference prosvetnih delavcev je potekalo v plenarnih zasedanjih in v treh komisijah: za osnovno, srednje in visoko izobraževanje.

Sklepi, sprejeti 31. maja, poudarjajo, da si je treba prizadevati za demokratizacijo izobraževanja. To pa je lahko demo-

kratično le v demokratični družbi – v taki, ki bo zagotovila vsakemu človeku, vsakemu otroku možnosti razvoja njegove osebnosti, svoboden razvoj njegovih sposobnosti in ustvarjanje novih navad.

Sistem izobraževanja naj bo tak, da si bodo lahko v njem pridobili vsi mladi ljudje in odrasli splošno in poklicno začetno izobraževanje. Osnovno izobraževanje, ki je temelj prihodnjega izobraževanja, mora vsebovati metode za učenje in samouizobraževanje. Ta smoter pa je mogoče doseči samo z izobraževanjem, zasnovanim na visoki znanstveni in kulturni ravni – s takim, ki je tesno povezano z življenjem, s proizvodnjo.

V sklepih svetovne konference je še posebno poudarjena vloga prosvetnih delavcev. Njihova vloga raste hkrati z vedno večjim pomenom izobraževanja v splošnem razvoju. Delo prosvetnega delavca postaja vedno bolj težavno, družbena vrednost tega dela pa vedno večja. Vzgoja in izobraževanje sta organski prvini družbenega življenja. Prosvetni delavci bodo torej lahko izpolnili svojo vlogo le, če bodo deležni demokratične vzgoje, povezane s celotnim družbenim življenjem.

Konferenca v Varšavi je bila v resnici pomemben dogodek. Sklepi, ki so jih sprejeli udeleženci, so nakazali poti za boljše sporazumevanje, sodelovanje in dogovarjanje. Vsem prosvetnim delavcem sveta pa je bil namenjen tale poziv: Združimo svoje moči, utrdimo sodelovanje in prijateljstvo za razvoj družbe, demokracijo, mir in boljše izobraževanje!

NIKOLA NIKIĆ

Žiga Kimovec

Zgodovina za danes in jutri

Ljudje, ki so se odločili za pedagoški poklic, se bolj ali manj zavedajo, da so med vsemi poklici še posebno zahtevni tisti, ki neposredno spreminjajo okolje in ljudi v novo, bolj človeško stvarnost. Kdor najde v tem delu izpolnjevanje svojih naddostnih idealov, mu kot učitelju in vzgojitelju ne bo težko živeti med ljudmi, kjerkoli bo potrebno.

Odgovornost vseh, še posebno pa odgovornost izobražencev majhnega naroda, je bila vselej izredno velika. Za današnjega izobraženca ni nič kaj častno, če objokuje svoje iluzije, tuje ljudem, ki se v priporjeni svobodi posvečajo ustvarjalnemu delu.

Partizanski učitelji, ki so malo vedeli o metodiki in didaktiki, so kot pravi aktivisti OF slovenskega naroda znali oblikovati zavest svojih učencev v duhu njenih svobodoljubnih idej.

Nastajanje samonikle kulture, katere bistvena sestavina je bila partizanska šola, ima in bo imelo globoke korenine v narodnoosvobodilnem boju, ki zajema svojo etiko in duhovne vrednote iz neizčrpnega vira množic slovenskega naroda. Ljudsko domoljubje, ki je vzdržalo vse najtrše preizkušnje v NOB in zadnjih 30 letih, je v svojem bistvu domoljubje delovnega ljudstva, ki si je izbojevalo svojo resnično domovino. To domoljubje, ki je močna opora vseljudske obrambe, ni niti nacionalistično niti malomeščansko omejeno.

Med narodnoosvobodilnim bojem se je porajal v naših ljudeh nov moralni zakon, ki je preveval naše partizanske šole. Neizmerna, neverjetno požrtvovalna ljubezen do naša smrt ponižane, a v uporu poveljane domovine; do armade neuklonljivih upornikov, do svojih borečih se in umirajočih bratov in sestra. To je bila preprosta, nesebična, neskaljena ljubezen do vsega trpečega in upornega človeštva. Toda ta stran bi bila prazna, če ne bi bilo tudi druge strani: sovraštva, zelo stvarnega, hladnega sovraštva do vsega gnilega, nezdravega, polovičarskega in varljivega. Sovraštva do vsega nadutega, kričavega in sramotno nečastnega in izdajalskega. Sovraštva do zločinskega pohlepa po tuji zemlji in dobrinah, ki jih je delovni človek pridelal s svojim trudom, skratka, sovraštva do moralnih in materialnih korenin vsega tistega, kar smo poznali pod imenom fašizem in doživljali na lastni koži med dolgo okupacijo in bojem za osvoboditev.

Človek je bil, je in bo raziskovalec, saj je to del njegovega bivanja. Še posebno zavzeto raziskuje svojo zgodovino, ker se mora iz nje učiti za danes in jutri. KPJ in KPS sta med dvema vojnama, v NOB in zadnjih 30 let v svobodi nenehno poudarjali prav to resnico. Ta ustvarjalni marksizem je odprl nove vidike, predvsem pa je teoretično utemeljil novo, samoupravno prakso ljudskih množic, ki so na čelu z delavci dobile v NOB prve, a nadvse dragocene izkušnje. Spoznavati in nenehno uveljavljati zgodovinske interese delavskega razreda v danem okolju je ena glavnih nalog šole. V šoli in v okolju, ki jo obdaja, si mladi človek oblikuje svetovni nazor, in ta je, če naj bo usmerjen v zavestno spreminjanje sveta, razredno delavski. Delavski razred mora tudi v prihodnje nositi na svojih plečih usodo slovenskega naroda, narodov in narodnosti Jugoslavije, politiko neuvrčenosti naše domovine, skratka, vse tisto, kar zagotavlja našo svobodo in napredek v miru.

Za uresničitev naše ustave, za boj proti vsakršnemu izigravanju in zlorabljanju samoupravljanja sta znanje in vzgoja za delo in z delom v šoli in življenju nepogrešljivi prvini. Ustvarjanje zdravega socialnega okolja, ki daje otroku možnost pridobivanja izkušenj in odgovornosti, je področje razrednega boja učiteljev. Biti učitelj, ki ga potrebuje naš čas, ni ne majhna in ne lahka dolžnost. Kdor se je zanj odločil, zasluži naše spoštovanje in podporo.

Naknadni razpis prostih delovnih mest

Šolska vodstva obveščamo, da bo izšel naknadni razpis prostih delovnih mest v Prosvetnem delavcu 11. julija.

Drugi sestanek sindikalnih organizacij jugoslovanskih univerz

Reforma in združeno delo

V starem mestu Ohridu, kjer je bila pred več stoletji ustanovljena Klimentova univerza, je bil 29. in 30. maja drugi sestanek sindikalnih organizacij jugoslovanskih visokošolskih zavodov. Na tem sestanku, ki se ga je udeležilo več kot 150 delegatov, gostov in predstavnikov večjih proizvodnih organizacij združenega dela iz vseh republik in pokrajin, so razpravljali o nadaljnjem razvoju visokošolskega izobraževanja in njegovi vlogi v združenem delu. Pokrovitelj te delovne manifestacije, na kateri so pregledali dosedanje dosežke reforme visokega šolstva, je bil Džemail Vejseji, predsednik Zveze sindikatov Makedonije. Temelj razprav so bile ideje, zapisane v resolucijah 10. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in v resoluciji za socialistično preobrazbo samoupravnega sistema vzgoje in izobraževanja v naši državi.

Na prvem sestanku sindikalnih organizacij fakultet, ki je bil pred dvema letoma v Stubiških Toplicah, so razpravljali o samoupravnem organ iziranj in marksistični vzgoji in izobraževanju v visokem šolstvu, letos v Ohridu pa so pregledali, kako so se uresničevali sklepi, sprejeti na prvem sestanku. Večina razpravljavcev je ugotavljala, da so bili doseženi kar dobri rezultati in da je treba začeto delo nadaljevati. Temelj pouka na naših univerzah je marksistično izobraževanje, na novo uvedni predmeti pa zagotavljajo razvoj celostne marksistične osebnosti in strokovnjakov — samoupravljalcev, ki bodo v organizacijah združenega dela nadalje razvijali našo samoupravno socialistično prakso.

O tem, kako poteka reforma na naših visokošolskih zavodih in o povezovanju z združenim delom je govoril dr. Radovan Akimovski. Poudaril je, da se je začelo samoupravno konstituiranje visokega šolstva po načelih ustave že leta 1973. V razmeroma kratkem času so bili doseženi precejšnji uspehi, vse moči so bile usmerjene v reformo visokega šolstva in njegove samoupravne preobrazbe po načelih ustave in resolucije 10. kongresa ZKJ. Opozoril pa je, da zapleteni problemi, ki nastajajo pri konstituiranju združenega dela, zavirajo začetne procese. Akimovski meni, da je mogoče ustvariti novo univerzo le s poglobljenim razvijanjem samoupravnih socialističnih odnosov, s povezovanjem združenega dela na področju visokošolskega izobraževanja z drugimi področji združenega dela prek skupnosti za usmerjeno izobraževanje in skupnosti za znanstvene dejavnosti. Mehanični družbenega samoupravljanja so mladi: interesne

skupnosti, ki delujejo šele leto dni, še niso povsem zaživele. Obremenjene so s številnimi problemi, ki so jih podedovale od nekdanjih skladov, iz katerih so nastale. — V zadnjem letu — je poudaril Akimovski — te skupnosti pospešeno oblikujejo merila za vrednotenje dela na visokošolskih ustanovah. To je prav gotovo zahtevno delo. Problemi nastajajo tudi pri oblikovanju meril za vrednotenje znanstvenoraziskovalnega dela. Dosedanje financiranje znanstvene dejavnosti — projekte in teme so namreč predlagale visokošolske in znanstvene ustanove — je ustvarilo zelo nejasen položaj: daleč od objektivnosti in resničnih potreb.

Ko je še nadalje govoril o reformi visokega šolstva, je dr. Akimovski poudaril, da je v dosednji strukturi in organizaciji pa tudi v ustaljenem sistemu in politiki vzgoje in izobraževanja prihodnjih visoko izobraženih strokovnjakov še veliko tradicionalizma in izrazitih značilnosti ekstenzivnega delovanja starega sistema.

Novi ukrepi naj bi odpravili vse te slabosti. V razpravi je bila večkrat omenjena reforma univerze v Bosni in Hercegovini, poudarjeno pa je bilo tudi to, da vse univerze izvajajo svoje posebne reformne ukrepe; ti naj bi ustvarili fakultetam in univerzam povsem drugačen položaj v združenem delu in v vsej naši družbi. Akimovski se je v svoji razpravi zavezal za integracijo in ustvarjanje močnih organizacij, v katerih naj bi osredotočili vse kadrovske in materialne zmogljivosti na ustreznih področjih znanosti. V referatu in 22 koreferatih je bilo veliko povedanega o tem, kako posamezne univerze uresničujejo reformne ukrepe, koliko sodelujejo študentje v

učnem procesu in znanstvenem delu, kakšna je njihova življenjska raven in podobno. Veliko je bilo povedanega tudi o razvijanju samoupravnih odnosov na visokošolskih zavodih, o vključevanju študentov v organe upravljanja, o delu sindikalnih organizacij na fakultetah in o delu organizacij Zveze komunistov.

Rezultati kažejo, da pri povezovanju visokega šolstva z materialno proizvodnjo še niso izrabljene vse možnosti. Visokošolske organizacije bi morale v korak z združenim delom, z njegovimi dosežki in rezultati dela.

O tem, koliko so se uresničili sklepi s prvega sestanka sindikalnih organizacij jugoslovanskih univerz, je govoril dr. Davor Čulinović iz Zagreba. Dejal je, da so se sindikalne organizacije na fakultetah in visokih šolah precej uveljavile in povečale svoj vpliv na delovne ljudi. Povečalo se je sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, sindikat je sodeloval pri uresničevanju načel nove ustave, sprejeti so bili samoupravni sporazumi, družbeni dogovori, statuti in drugi samoupravni akti. Sedaj deluje na visokih šolah veliko stalnih komisij, ki spremljajo razvoj sa-

moupravljanja. Število študentov v samoupravnih organih se je povečalo, uvedeni so novi predmeti s področja marksizma, na posameznih fakultetah so ustanovljene komisije za marksistično vzgojo in izobraževanje.

Sklepi prvega sestanka so se torej uresničili, na drugem sestanku pa so sprejeli nove; njihov namen je doseči vključevanje visokega šolstva v združeno delo.

S tega sestanka so poslali pozdravno pismo tovarišu Titu. V njem je med drugim zapisano, da se sklepi, sprejeti na 10. kongresu ZKJ, na področju izobraževanja uresničujejo.

Tretji sestanek sindikalnih organizacij bo v Sarajevu.

MIŠO KITANOSKI

Ljubljana Zmanjkuje denarja

Na nedavni tiskovni konferenci so predstavniki sklada za gradnjo osnovnih šol in vzgojnovarstvenih zavodov poudarili, da je bilo z denarjem iz tega sklada do sedaj zgrajenih šest osnovnih šol in dvanajst vzgojnovarstvenih zavodov. Šest osnovnih šol že gradijo, zgradili pa bodo še deset osnovnih šol in trinajst vzgojnovarstvenih zavodov. Sklad bo samo letos potreboval za gradnjo okoli 130 milijonov din za dela, predvidena v letošnjem letu. Če pa bi še letos hoteli začeti graditi vse objekte, ki so bili načrtovani v lanskem in letošnjem programu, bi sklad potreboval še dodatnih sto milijonov din.

Denar, zbran s samopripekovanjem, bo zadoščal le za polovico vseh stroškov gradnje. Manjkajoči del bodo zapolnile občinske skupščine iz proračunskih sredstev, nekaj denarja pa priteka iz prispevka za otroško varstvo.

Bohinjska Bistrica Celodnevna šola in stanovanja

V osnovni šoli v Bohinjski Bistrici bodo že v začetku prihodnjega šolskega leta, seveda če bodo vsa dela potekala tako, kot so predvidevali, uvedli celodnevno šolo.

Ob novi šoli sicer pospešeno končujejo gradnjo dveh telovadnic, urediti pa nameravajo tudi bazen. Težave? Največ jih povzroča pomanjkanje stanovanj za učitelje, zato nameravajo zgradbo nekdanje osnovne šole preurediti v stanovanja.

Celodnevna šola odpravlja staro

Programske zasnove za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju SR Slovenije so bile v obliki tez na dnevnem redu druge seje republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, ki jo je vodila predsednica komiteja Ela Ulrih-Atena. Komite je ob ocenjevanju obsežnega gradiva ugotovil, da bi bilo treba gradivo še dopolniti s socialnimi in zdravstvenimi vidiki usposabljanja; tako izpopolnjevanje teze naj bi poslali vsem zainteresiranim samoupravnim interesnim skupnostim, upravnim organom in društvom. V razpravi so govorili tudi o predlogu, ki bi ga morali še dopolniti: gre za ustanovitev skupnega organa, ki bi obravnaval otroke z motnjami v razvoju.

Ob ocenjevanju izkušenj dosedanjih celodnevni šol v Sloveniji so n seji komiteja zlasti poudarili, da bi bilo ob spreminjenih pogojih zaposlovanja nujno potrebno dati prosvetnim delavcem več možnosti za permanentno in redno izobraževanje. Pri uvajanju te oblike šolanja prav tako ne moremo mimo podrobnejše obdelave dela na celodnevni šolah; to naj bi obravnavali v skladu s šolskim koledarjem. Tesnejše bi moralo biti tudi sodelovanje pedagoških delavcev z zdravstvenimi delavci in drugimi strokovnjaki v krajevnih skupnostih. V ta namen naj bi organizirali posvete s kulturnimi delavci, telovadnimi društvi ter zagotovili sodelovanje vseh dejavnikov v občini in krajevni skupnosti. Posamezna društva naj bi izdelala programe pomoči šolam.

Predvsem pa je pomembno spoznanje, da je v tem obdobju uvajanja celodnevne šole nujno potrebno sproti in natančno spremljati njen razvoj. Stari predmetnik ne ustreza celodnevni šoli. Spremeniti je treba več zadev, med njimi tudi zdravstveno higienske navade učencev.

Komite je ob koncu razprav poudaril, da skušamo osnovno šolo razviti kot celostno institucijo. Treba je reformirati osnovno šolo kot celoto. Jasno je, da je celodnevna osnovna šola najuspešnejša oblika ne samo pri odpravljanju pomanjkljivosti, temveč tudi, kar zadeva organizirano pedagoško delovanje za uresničitev smotrov osnovne šole.

Pri uvajanju celodnevne osnovne šole pa ne smemo spregledati druge, sicer manj uspešne, vendar laže uresničljive oblike za intenziviranje družbenih smotrov pri osnovnošolski vzgoji. Pogrešamo zavzetost pri razvijanju male šole ter podaljšane bivanja, dopolnilnega in dodatnega pouka ter svobodnih dejavnosti otrok. Pri nadaljnjem posodabljanju osnovne šole je treba opozoriti tudi na vse možne oblike reforme šole. Komite za vzgojo in izobraževanje je podprl uvajanje celodnevne šole, izrekel priznanje zavodu SRS za šolstvo za opravljeno delo pri uvajanju te nove oblike šolanja in sklenil, da bo še nadalje spremljal pobude vseh dejavnikov ter spodbujal njen razvoj. Povezovanje in usklajeval bo delo in predlagal ukrepe, če bo potrebno.

BIBIANA MEŠKO

Na državni osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom Simo Gregorčič v Dolini pri Trstu so pred nedavnim organizirali svečano proslavo v počastitev 30-letnice osvoboditve. V šolski telovadnici se je zbralo okrog 1000 Slovencev. Poslušali so dveurni kulturni spored, ki so ga pripravili učenci domačega šolskega kulturnega društva in gostje pobratene občine Kočevje: učenci osnovne šole glasbene šole in gimnazije Kočevje. Odkrili so spomenik žrtvam fašističnega nasilja. Ob tem so prvič po vojni italijanski in slovenski otroci družno zapeli slovensko borbeno pesem, ki se je razlegala do Socerba. (Foto: F. Brus)

Natečaj

„Univerza v Ljubljani bo v torek, 24. junija, t. l., objavila v DELU, LJUBLJANSKEM DNEVNIKU in VEČERU, natečaj za vpis študentov v študijsko leto 1975/76 na filozofsko fakulteto, pravno fakulteto, ekonomsko fakulteto, fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, fakulteto za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, fakulteto za elektrotehniko, fakulteto za strojništvo, medicinsko fakulteto, biotehniško fakulteto in na fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Prijavo bo treba predvidoma oddati tajništvu fakultet do 10. julija t. l.“

Šentjur pri Celju Schreinerjev dan

Planina pri Sevnici, kjer se je rodilo partizansko šolstvo na Kozjanskem, je 6. junija sprejela več kot 100 prosvetnih delavcev šentjurske občine. Tu so imeli svoj ustanovni dan prosvetnih delavcev, ki so ga po velikem slovenskem pedagogu Henriku Schreinerju poimenovali Schreinerjev dan.

30-letno ravnateljstvo Henrika Schreinerja na mariborskem učiteljskiu je zarezalo v slovensko šolstvo globoke brazde. H. Schreiner je bil šolnik, predavatelj, organizator, kritik, pisec številnih pedagoških del, ustanovitelj in urednik Slovenske šolske matice, ki je imela v narodnostnem prebujanju slovenskega učiteljstva veliko vlogo.

„6. junija, ustanovni dan prosvetnih delavcev, naj obvezuje šolnike občine Šentjur, da

bodo po svojih najboljših močeh sledili svetlim zgledom H. Schreinerja...“ Tako je poudaril govornik, ravnatelj šentjurske šole M. Vrečko.

Svetovalec republiškega šolstva za šolstvo Leopold Vebec je podal izčrpen pregled o delu in uspehih šolstva v občini v tridesetih letih po osvoboditvi. Majda Poljanskova, članica izvršnega odbora republiške konference SZDL, pa je govorila o aktualnih problemih v osnovnem šolstvu, o perečih kadrovskih vprašanjih in reformni prizadevanjih.

V kulturnem delu sporeda, ki ga je organizirala občinska kulturna skupnost, so sodelovali prvaki ljubljanske opere S. Hočevar, L. Korošec in M. Ostaševski.

ERNEST REČNIK

Kaj bo novega jeseni?

Z novim šolskim letom vojaška gimnazija v Ljubljani

Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje je pred nedavnim sprejel na svoji seji predmetnik in učni načrt za vojaško gimnazijo Franc Rozman Stane, ki bo začela delati jeseni v novi stavbi. Imela bo vse štiri razrede. V prvi letnik se je trenutno prijavilo 100 kandidatov. Vojaška gimnazija, ki je tretja tovrstna šola v Jugoslaviji za kopensko vojsko (ena je v Zagrebu, druga v Beogradu), bo sprejela učence, ki se doslej šolajo na gimnazijah, predvsem na gimnaziji Moste.

Njena posebnost je poudarjena naravoslovno matematična usmerjenost ter srbski ali hrvaški jezik. Predviden je samo en tuj jezik. Vojaška gimnazija bo imela tudi internat, kar bo ugodno za druge dejavnosti dijakov.

Strokovni svet je izrazil svoje zadovoljstvo glede nove gimnazije, saj se z njo odpirajo nove možnosti, večje pa bo tudi zanimanje slovenske mladine za vojaške poklice.

Glede uvajanja predmeta obramba in zaščita v srednjih šolah je strokovni svet sprejel izhodišča za spremembo predmetnika in učnega načrta za prve letnike srednjih šol. Sprejeli so še predmetnike in učne načrte za poklic varuhinja, pri

katerem so izrazili vse priznanje skupini za intenzivno oblikovanje profila, za poklic receptorja in za aranžerskega tehnik. Pri poklicu aranžerskega tehnik so člani strokovnega sveta poudarili zahtevo, da mora biti v vzgojnoizobraževalnih smotrih za ta predmet izrecno poudarjena etična komponenta propagande.

Slišali smo še informacijo o dopolnjenem in usklajenem predlogu sklepov o skupnih osnovah usmerjenega izobraževanja, ki ga je pripravila medrepubliška komisija glede na I. stopnjo usmerjenega izobraževanja (enotna srednja šola). Izoblikovali so skupna stališča republik in pokrajin, ki doslej niso bila enotna glede skupnih osnov; predvsem se niso strinjali glede izbirnega programa, politične zasnove in ter z naravo in vsebino proizvodno-tehničnega pouka.

Predlog bo v javni razpravi v republikah in pokrajinah.

Do jeseni bo predvidoma pripravljen začasni poskusni učni načrt za I. stopnjo usmerjenega izobraževanja. Skupne osnove bi torej začeli poskusno uvajati letošnji jesen v gimnaziji pedagoške smeri v Ljubljani.

TEA DOMINKO

Delo medrepubliške in pokrajinske komisije za reformo izobraževanja

Načelno soglasje

Postopoma, pa vendarle precej hitreje kot je bilo pričakovati, je sprejela medrepubliška in pokrajinska komisija za reformo izobraževanja temeljna skupna stališča o tem, kakšna naj bi bila prva stopnja usmerjenega izobraževanja v naši državi. Na zadnji seji je komisija pripravila predlog za skupno vzgojnoizobraževalno osnovo usmerjenega izobraževanja. Izhodišča za izdelavo predloga so bila: stališča desetega kongresa, stališča družbenopolitičnih organizacij pokrajin in republik, stališča republiških in pokrajinskih sekretarjev za izobraževanje, pridobljene izkušnje, potrebe združenega dela, nova znanstvena spoznanja itn.

Kaj predvideva predlog glede prve stopnje usmerjenega izobraževanja?

— Mladina in odrasli, ki po končani (osemletni) osnovni šoli nadaljujejo šolanje, se bodo vključili v sistem usmerjenega izobraževanja; ta se bo začel s skupnimi vzgojnoizobraževalnimi osnovami. Začetna stopnja ni obvezna za vso mladino in ni pogoj za zaposlovanje, čeprav je zaželeno, naj bi bila vsa mladina deležna izobrazbe na tej stopnji šolanja.

— Trivostno izobraževanje naj bi trajalo dve leti.

— Že zaposleni mladini naj se omogoči, da bo te „osnove“ končala v krajšem času — ob delu.

— Ta stopnja izobraževanja naj bi pripomogla k nadaljnjemu „zviševanju ravnj splošnega izobraževanja, posebno marksistične, delovne in politične vzgoje za ustvarjalnost.“

— Osnova naj obvezno zajame splošno kulturno, družbeno-ekonomsko, naravoslovno, povezovalno z drugim družbenim delom in za hitrejšo vključevanje v delo.

— Osnova naj obvezno zajame splošno kulturno, družbeno-ekonomsko, naravoslovno, matematično in proizvodno tehnično področje, temelj vseh področij pa naj bo delovno in politično izobraževanje.

— Največje tedensko število ur — brez izbirnih predmetov v prvem letu ne sme presegati 28, v drugem pa 26 ur. Temu se dodajo izbirni predmeti, število ur zanje pa določijo republike in pokrajine.

— Pri načrtovanju gradiva je treba upoštevati načelo linearnosti — tako v osnovni šoli kot

na prvi stopnji usmerjenega izobraževanja. S tem bomo preprečili obremenjevanje učencev in nepotrebno ponavljanje gradiva.

— Nekateri predmete (tuji jeziki, naravoslovne ali družbene vede) naj si izberejo učenci glede na predvideno nadaljnje šolanje.

Če bodo ta predlog sprejele tudi druge družbene strukture, bo začel veljati že v šolskem letu 1975/76 (na primer v Vojvodini) in postopoma tudi v drugih republikah in pokrajinah. Najkasneje v petih letih naj bi delale po tem predlogu šole v vsej državi. Glede na različne materialne in kadrovske razmere bodo skupne osnove v prehodnem obdobju do leta 1980 različno uporabljene. Predlog pa opozarja, da razlike ne smejo biti tolikšne, da bi ovirale prehajanje učencev iz šole v šolo na različnih območjih.

Na zadnjem sestanku se je pokazalo, da je še veliko neresenih vprašanj glede učnih načrtov na tej stopnji izobraževanja. Pripombe so zadevale predvsem značilnosti učnega načrta, opozarjali so na nekatera nejasna vprašanja v zvezi z vsebino pouka posameznih področij in predmetov. Vprašanje je, kako je mogoče uresničiti zamisel „da sta delovna in politična vzgoja temelj celotnega učnovzgojnega dela“.

Kaj vsebuje na primer predmet umetnost? Kako bo mogoče samo v dveh urah pouka tedensko obvladati tuj jezik — v skladu s potrebami mladine in z družbenimi zahtevami? Zgodovina je na primer predvidena v načrtu kot poseben predmet. Postavlja pa se vprašanje, katere

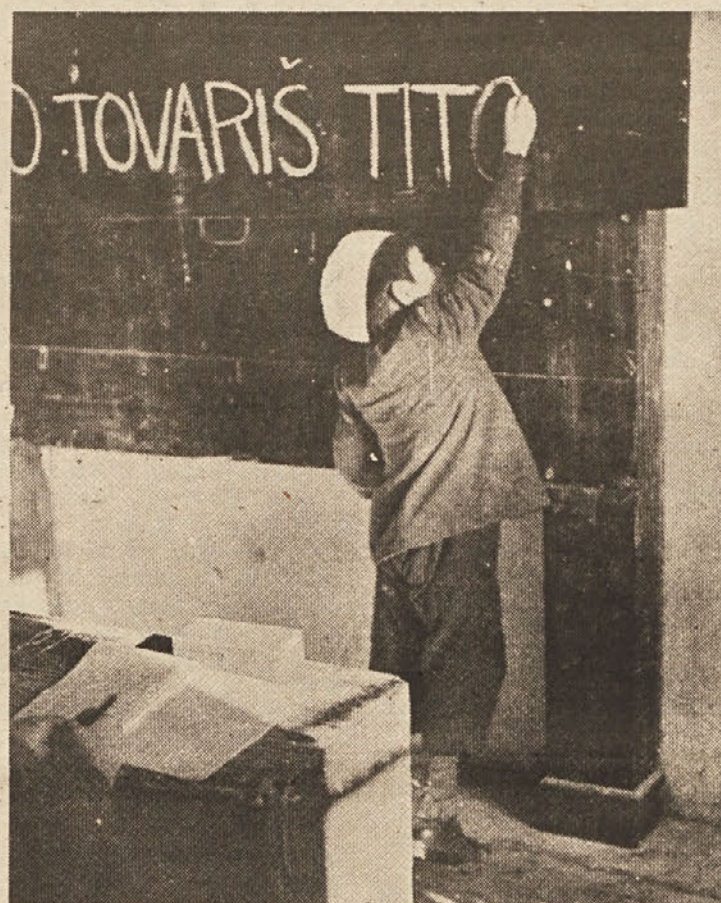
zgodovine se bodo učenci učili? Narodne ali splošne in naprej: če bomo poučevali narodno — katero obdobje naj bi obravnavali, saj vemo, da mora že osnovna šola zaradi svoje sklenjenosti dati učencem zaokroženo znanje iz zgodovine. Prav tako so tudi vprašanja glede geografije. Se pomembnejše pa je vprašanje, kako naj bi vendarle prenehali klasično poučevati — po predmetih. Ali ne bi bilo mogoče politične vzgoje povezati s poukom vseh predmetov, tako da bi bila pouk in praktično delo bolj povezana, da bi dosegli enotnost pouka in obšolskih dejavnosti itn. Za to so se posebno zavzemali predstavniki iz Slovenije in Makedonije. Udeleženci tega sestanka so se strinjali, da so ta vprašanja najpomemb-

nejša, toda ob tej priložnosti ni bilo mogoče o njih povedati nič bolj določnega.

Jasno je, da je pri izdelavi skupnih osnov treba upoštevati šolanje in načrte pred začetno stopnjo in po njej; le tako bo mogoče bolj smotno izdelati predmetnike in učne načrte.

Medrepubliška in pokrajinska komisija je na sestanku sklenila, da bo posebna skupina, sestavljena iz članov te komisije, pregledala besedilo predloga in ga dopolnila glede na pripombe. Popravljen besedilo bo poslal vsem zainteresiranim organizacijam in organom vseh republik, pokrajin in zvez. Ko ga bodo ti pregledali in dali svoje pripombe, se bo komisija spet sestala in sklepala o nadaljnjem delu.

MILIJA KNEŽEVIĆ

V šoli v Osilnici ob Kolpi leta 1945

Ob mednarodnem letu žensk

Dejanja — pomembnejša kot besede

Mednarodno leto žensk pod pokroviteljstvom Združenih narodov ima široko in jasno opredeljeno ločnico ENAKOPRAVNOST — RAZVOJ — MIR. Gre za spoznanje, da enakopravnosti ne more biti brez razvoja in da razvoja ni mogoče doseči brez miru.

Ob ugotovitvi, da kljub ustavnim listini Združenih narodov, splošni deklaraciji o človekovih pravicah, mednarodnim paktom o človekovih pravicah in drugim instrumentom ZN in kljub doseženemu razvoju na področju enakopravnosti še vedno obstaja velika diskriminacija žensk. Diskriminacija žensk, ki je nezdružljiva s človekovim dostojanstvom in z blaginjo družine in družbe, preprečuje, da bi se ženske ob istih pogojih, kot jih imajo moški, udeleževale političnega, družbenega, ekonomskega in kulturnega življenja v svojih deželah. To pa je ovira za popoln razmah zmoglosti žensk v prid lastni deželi in človeštvu. Glede na to je Generalna skupščina Združenih narodov razglasila deklaracijo, ki mora ob podpori vseh naprednih sil sveta spremeniti stoletno tradicijo in zagotoviti ženski-materi, delavki tisto mesto, ki ji gre.

Na posvetu za novinarje, ki je bil letos v Podvinu, je bilo povedanih veliko kritičnih misli. Mara Žlebnik je poudarila, da je prav zdaj sijajna priložnost, da ocenimo dosežke in osvetlimo neresena vprašanja. Vse to naj bi prispevalo, da tudi pri nas ne bi bilo meje med tistim, kar dajejo ženski ustava, dokumenti ZK in sprejeta stališča in med

resničnimi možnostmi ženske pri njenem uveljavljanju.

Na področju politično formalnih pravic je bil storjen že velik napredek, čeprav so primeri diskriminacije žensk v javnem življenju očitni. Danes imajo ženske volilno pravico in pravico opravljati javne službe že v 124 deželah. To je v primerjavi z letom 1945 pomemben napredek: tedaj so imele ženske volilno pravico le v 32 državah.

Mednarodno leto žensk mora utrditi spoznanje, da je enakopravnost med moškimi in žensko in vsemi ljudmi sveta edini pogoj za pravičnejšo in srečno prihodnost. Ali, kot je dejal Franc Šetinc, sekretar sekretariata ZKS: „Poudarek mora biti na dejanjih. Za delavko v tekstilni tovarni bo pomenilo več, če se nam bo z njeno pomočjo posrečilo vsaj delno spremeniti delovne razmere, to, da se ne bo več pri temperaturi 45 stopinj onesveščala, da je ne bo več šikaniral mojster, ki si ob vsej deklarirani delavski samoupravi lasti pravico, da ji reže kruh, kakor pa če stotič ponovimo lepe besede o enakopravnosti žensk. Konkreten korak v spreminjanju družbenega položaja žensk bo pomenil vsaj majhen napredek v konceptu kake revije, kakega časnika, rubrike, v kateri se vedno prikazujejo žensko, kot da sta njeno področje samo dom in otrok. Storiimo kaj za to, da na zaščitno zakonodajo ne bomo gledali skozi prizmo tradicionalne vloge ženske, češ, razbremenimo jo dela v tovarni, da bo

Z osmega festivala o delu jugoslovanske mladine

Osmi festival o delu jugoslovanske mladine

Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza Tita je bil letošnjega maja osmi festival o delu jugoslovanske mladine. Festival so organizirali predsedstvo konference Zveze socialistične mladine Jugoslavije, uredništvo časopisa Mladost in banjaluški tehniški šolski center.

Tega svojevrstnega politično delovnega pregleda znanja in spretnosti prihodnjih delavcev naše dežele se je udeležilo 1600 tekmovalcev iz 142 šol republik in pokrajin. Najboljši učenci iz šolskih centrov, šol za kvalificirane delavce, šol učencev v gospodarstvu in šol s praktičnim poukom iz vseh naših republik in pokrajin so predstavili 48 poklicev iz kovinarske, elektrotehniške, gradbeniške, lesnopredelovalne, tekstilne, gostinske, trgovske, grafične in druge stroke. Mladi orodjarji, livarji, kovnostrugarji, električarji, frizerji, prodajalci, kuharji in predstavniki drugih poklicev so zavzeto tekmovali v banjaluških tovarnah in šolah.

Uspeh ni izostal. Na sklepni svečanosti, pri spomeniku na Mrakovici — na legendarni Kozari so podelili nagrade najboljšim šolam in posameznikom.

Prehodni srebrni pokal predsednika republike je osvojila

ekipa tehniškega šolskega centra iz Banjaluke, na drugo mesto se je uvrstil tehniški šolski center iz Kruševca, na tretje pa tehniški šolski center Milica Pavlović iz Valjeva. Udeležence je kot zastopnik predsednika Tita pozdravil Mika Špiljak, predsednik sveta Zveze sindikatov Slovenije. Med drugim je dejal: „Na sedmem kongresu jugoslovanskih sindikatov nas je tovariš Tito zadalil, naj še bolj skrbimo za našo delavsko mladino. To sv ojo nalogo moramo opraviti. Prav vsi udeleženci tega tekmovanja dokazujejo, da zasluži mladina vso pozornost in skrb naše socialistične skupnosti. Vse, kar smo do sedaj storili za delavsko mladino — to pa še zdaleč ni dovolj — zagotavlja, da lahko optimistično zremo na možnosti razvoja mladih delavcev v naši državi.“

Letos, ko slavimo četrto leto delavskega samoupravljanja, lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da mladi na različne načine resnično odločajo o vseh vprašanjih, ki so pomembna ne samo zanje, temveč tudi za vso našo družbo. Vaša dolžnost je, da bo postala ta pozitivna aktivnost mladih še bolj prodorna in močnejša.“

MILAN R. MARKOVIĆ

NI VSE SLABO

Potres zasuje veliko studecev, prinese veliko gorja. Na dan pa privro tudi notranje moči in skrivnosti. Friedrich Nietzsche

STARO JE POMEMBNO

Kdor je zajemal modrost iz starih virov, ta bo našel tudi studence prihodnosti in nove izvirke. Friedrich Nietzsche

Zgodovinski korak

9. junij 1975 bo zapisan kot pomemben datum v zgodovini bosansko-hercegovega šolstva, prav tako kot pred dvema letoma sprejeti sklep o ustanovitvi šolskega muzeja Bosne in Hercegovine. Sklep izvršnega sveta, po katerem naj začeto delo šolskega muzeja BiH vodi republiški prosvetnopedagoški zavod, je samo logična posledica razvoja.

Konstituiral se je svet šolskega muzeja BiH, ki ga sestavljajo ugledni prosvetni in družbenopolitični delavci te republike. Za predsednika sveta je bil izvoljen Božo Madžar, ravnatelj arhiva BiH, za sekretarja pa Adolf Andronik, pedagoški svetovalec.

Ze na prvi seji je svet sprejel nekaj pomembnih sklepov, ki so izhodišča za nadaljnje delo šolskega muzeja. Prvi pomemben sklep je, naj zbirajo gradivo za šolski muzej vse ustanove in posamezniki. Le tako bomo lahko ohranili dragocenosti iz zakladnice pedagoške šolske in prosvetne misli in vzgojnoizobraževalne dejavnosti BiH. Ta sklep, ki so ga poslali vsem mu-

zejem, arhivom, zavodom za prosvetnopedagoško službo, šolam in Prosvjetnemu listu, je v resnici pravi korak za začetek dela. Vsaka ustanova bo do 7. julija izdelala natančen načrt o tem, kako 'bo sodelovala s šolskim muzejem. Tedaj bo naslednja seja šolskega muzeja, na kateri bo sprejet načrt dela za letošnje lato. Do konca septembra bodo izdelane globlje analize o organizaciji dela v šolskem muzeju.

Ze sedaj pa se je svet trdno odločil, da v delu šolskega muzeja ne sme biti nikakršnih improvizacij. Zato da ne bi propadlo bogastvo iz zakladnice šolske zgodovine, je treba muzeju še letos zagotoviti denar, ustrezno osebje in prostor.

Tako postaja šolski muzej BiH četrti član družine šolskih in pedagoških muzejev pri nas: za srbskim, hrvaškim in slovenskim. Posebno priznanje za to zasluži republiški prosvetnopedagoški zavod, ki je uspešno opravil pionirsko delo pri ustanovitvi te ustanove.

NIKOLA NIKIĆ

narodno leto žensk, je v pogovoru v Komunistu povedala tudi tele misli:

„Ko bo družina popolnoma prenehala biti proizvodna enota in ko vzgoja in skrb za odrasčanje otrok, zaradi otrok samih, ne bo mogla biti le stvar posamezne družine, bosta lahko vsak oče in vsaka mati prek družbenih ustanov načrtno vplivala na vzgojo svojih otrok in sodelovala pri tem. To pa seveda ne pomeni, da bi bila s tem pretrgana intimna vez med starši in otroki, temveč le, da naj bi bila posamezna družina razbremenjena vseh tistih težkih zadev, ki so jim danes mlade družine delovnih ljudi komaj še kos: to je varstvo majhnih otrok, pa tudi skrb za bolne in ostarele.“

Reševanje teh zadev ne pomeni manj humano niti slabše, ampak nasprotno — bogatejšo osebno in skupno življenje. Pri tem mislim tudi na druge možnosti v prihodnosti, ki bodo znatno spremenile življenje ljudi — skrajšanje delovnega dneva ob verjetno podaljšnem delovnem stažu bo vsekakor dajalo večje možnosti za izobrazbo, kulturo, drugače postavilo družinsko življenje, pa tudi položaj starejših itd.“

Leto žensk sovпада s 30-letnico zmage nad fašizmom. To je ugodna okoliščina, ki po udarja, kolikšen je bil delež žensk v skupnem boju, hkrati pa je tudi priložnost za pregled in oceno prehojene poti.

LADISLAV LESAR

čim bolje se bomo poznali

Za celodnevno šolo primanjkuje v Sloveniji kar 3639 učiteljev

Kdaj celodnevna šola po vsej Sloveniji?

Že več let imajo osnovne šole v naši republiki številne prostorske, denarne in kadrovske težave. Pomanjkanje stanovanj je le še dodatek k vsemu, vendar je ob prehodu na celodnevno šolo še najbolj zaskrbiljujoče to, da ni dovolj učiteljev. Po ocenah strokovnjakov republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje bi za uvedbo celodnevne šole potrebovali še 3639 učiteljev, seveda ob enakih razmerjih strokovne zasedenosti, kot je v sedanjih osnovnih šolah. Razvoj celodnevni šol pa bo pokazal, koliko učiteljev za posamezne stroke bomo potrebovali.

Da bi v prihodnjih nekaj letih zadovoljivo rešili kadrovske težave, bi se moralo v štirih letih vpisati v pedagoške šole po 1000 učencev letno, seveda ob sedanjem številu tistih, ki se odločajo za pedagoški poklic. Sedanjih absolventov pedagoških gimnazij pa je komaj toliko, da nadomestijo tiste, ki odidejo vsako leto iz prosvetne službe.

Dodatni, intenzivnejši dopolnilni pouk, smotrna izbira prostega časa itd. bodo v prihodnje nedvomno zahtevali več učiteljev za slovenski jezik, matematiko, glasbeno, tehnično in telesno vzgojo. Poleg tega pa bo moral biti učitelj v novem vzgojnoizobraževalnem procesu še organizator, vzgojitelj in usmerjevalec, soodgovoren za postopno odpravljanje osipa itd.

Po nekaterih podatkih primanjkuje po strokah največ učiteljev gospodinjstva pouka (461), učiteljev telesne vzgoje (423), matematikov (333), učiteljev tehnične vzgoje (274),

učiteljev glasbenega pouka (230), kemikov (230), učiteljev slovenščine in srbohrvaščine (400), približno po sto ali dvesto pa primanjkuje učiteljev zemljepisa, tujih jezikov, likovnega pouka in zgodovine.

Na katerem območju Slovenije primanjkuje največ in kje najmanj učiteljev? Na območju mariborske občine načrtujejo v prihodnje kar 1127 novih delovnih mest, v Ljubljani in okolici 795, v Celju 609, na Dolenjskem 391, na Primorskem 314, na Gorenjskem 328, v Posavju 238 itd.

Pri ugotavljanju, koliko učiteljev bomo potrebovali za celodnevno šolo, so bila upoštevana izhodišča republiškega zavoda za šolstvo. V teh je zapisano, naj bi učitelj poleg priprav za pouk, razredništva in skupnih oblik dela učiteljskega zbora ter dela s starši učencev, kar sodi v 42-urni tednik, delal z učenci 26,5 ure na teden. V podatku, ki govori, koliko učiteljev bomo potrebovali v prihodnje, so upoštevani tudi učitelji s pomanjkljivo strokovno izobrazbo.

Po sedanjih predvidevanjih bomo lahko celodnevno šolo v vsej Sloveniji, kar zadeva kadre, uresničili šele čez deset let. Če pa bi dobili učitelje iz pedagoških gimnazij in drugih srednjih šol, bi celodnevno šolo v vseh slovenskih šolah lahko uvedli že čez tri leta. Na vse to pa seveda vplivajo številni dejavniki: štipendijska politika, zanimanje za učiteljski poklic, vrednotenje učiteljevega dela, stanovanjske razmere itd.

—tu—

Znanje, stotine žuljev, velika delovna vnema stopiških učencev, mladincev, učiteljev in ravnatelja

Čas in denar nista pomembna

Kaj lahko pomeni osnovna šola na podeželju, seveda če ima „prave“ učitelje in ravnatelja, ki se ne ustrašijo „zidu iz prenapetega betona“ ter učence, ki jim verno sledijo, smo spoznali na osnovni šoli „Janez Trdina“ Stopiče, TOZD osnovnih šol Novo mesto.

Pred desetimi leti je bila to stavba z neometanimi zidovi, polnimi lukenj. Danes pogled nanjo še vedno ne navdušuje, ko pa stopaš po hodnikih in stopnicah, vidiš, da je tu drugi dom otrok, ki neutrudno ustvarjajo.

Že ob prihodu se ne moreš upreti pogledu na igrišče, ki bi ga bili tukajšnjim šolarjem nevoščljivi celo vrstniki v slovenski prestolnici.

O Dolenjskem podgorju in njegovih prebivalcih, materialnih možnostih za delo na šoli, kadrovske težave in radostih, obšolskih dejavnostih, igrišču in vasi ter prednosti združitev novomeških osnovnih šol smo se pogovarjali z ravnateljem stopiške osnovne šole Ljubom Miloševićem.

„Šolski okoliš naše šole in dislociranih oddelkov v Podgradu in Dolžu,“ tako je pričel predstavljati ravnatelj Ljubo Milošević območje, s katerega so njihovi učenci in učenke, „zajema 27 pretežno kmetijskih, slabo razvitih zaselkov. Letos imajo po tri paralelke od 1. do 5. razreda in po dve v višjih razredih, skupaj 21 oddelkov s 498 šolarji. Število otrok se povsod, razen v Dolžu, veča.“

Veliko naših učencev in učenk živi v zelo težkih družinskih razmerah (alkoholizem), zato tudi uspehi v šoli niso najboljši. Kljub temu se jih nekaj po končani osemletki vpíše na poklicne in srednje šole, kjer imajo zaradi bornega besednega zaklada v I. letniku precejšnje težave. Če jih učitelj na teh šolah primerno pritegne k delu, kar pa se ne zgodi pogosto, ponavadi že v II., prav gotovo pa III. letniku dohitijo sošolce in uspešno končajo srednje, nekateri pa v naslednjih letih tudi višje in visoke šole. Na žalost se potem le malokdo vrne v naše kraje.“

OSEM UČITELJEV SLOVENŠČINE

V devetih letih, toliko časa je Ljubo Milošević že ravnatelj te šole, se je zamenjalo kar osem učiteljev slovenščine. Sedaj bi nujno potrebovali dva razredna učitelja v Dolžu, in učitelje za glasbeno in telesno vzgojo ter zemljepis v Stopičah. Če jih bodo dobili, bodo ti učitelji močno razbremenili sedanje, izmed katerih so nekateri tudi po ves dan v šoli.

PODPORNI STEBRI

„Glede na materialne in prostorske razmere,“ je razkazoval in pripovedoval ravnatelj, „spadam v žalostno poprečje Dolenjske. V šestih učilnicah je 13 oddelkov, imamo tudi zasilni učilnica za glasbeno in tehnično vzgojo v kleti, pretesno kuhinjo, ki je ni mogoče modernizirati in s stebri podprto 7 x 11 m veliko telovadnico. Z nosilci so „okrašene“ tudi učilnice v pritličju.“

Letos smo s svojim in izposojenim denarjem in z materialno pomočjo pokrovitelja —

tovarne Labod nekoliko izboljšali izbor učil. Neustreznosti prostori pa nam še vedno onemogočajo smotno uporabo le teh.“

POTREBOVALI BI ...

Za normalen potek dela v enoinpolizmanskem pouku bi v Stopičah potrebovali še šest učilnic — kabinetov, knjižnico in telovadnico, od pomožnih prostorov pa kuhinjo, kotlarnico in dva manjša prostora za obšolske dejavnosti. V 7-letnem načrtu izgradnje šol in VVZ je zapisano, da jim bodo zgradili štiri učilnice in napeljali centralno kurjavo.

REPUBLIŠKE PRVAKINJE

„Šport, predvsem pa rokometa je ponesel glas o Stopičah po Sloveniji. Poleg delavnega športnega društva, vodijo učitelji — zagrizeni idealisti, za katere nista pomembna čas in denar, ampak delo z otroki, še foto krožek, dramsko skupino, literarno novinarski krožek, pevski zbor... V športnem društvu je okrog 200 učencev vključenih v osem športov in prometno vzgojo. Atleti, nogometaši, odbojkarji, rokometaši in predvsem rokometašice dosegajo odlične uvrstitve na občinskih in območnih tekmovanjih in srečanjih. Najbolje so se uvrstile dekleta rokometne ekipe, ki so štirim prvim mestom na območnih tekmovanjih Dolenjske dodale pretekli mesec prvo mesto na republiškem tekmovanju osnovnih šol v roketu.“

7,5 MILIJONA DIN VREDNO IGRIŠČE

Možnosti za še večji razmah športa na tem območju daje novo športno igrišče, ki so ga izkopali iz hriba učenci, mladinci in učitelji v štirih letih. Odkopali so okrog 50.000 kubnih metrov skal, peska in zemlje in dobili 1 ha veliko površino, na kateri je danes kompletno športno igrišče in prostor za bazen.

Pri ureditvi igrišča so jim pomagali IMV, občinska izobraževalna skupnost (60.000 din), Labod in telesnokulturna skupnost (210.000 din). Pravijo, da je danes to igrišče vredno 7,5 milijona dinarjev.

100 OTROK V 1 AVTOBUSU

„Na našo šolo vozimo učence iz dveh smeri,“ je nadaljeval ravnatelj. „Z območja Podgrada pripelje en avtobus sto otrok, 57 pa se jih vozi s šolskim kombijem (3-krat) iz Dolža in okolice. Občinska izobraževalna skupnost Novo mesto nam prizna za te prevoze mesečno 16.000 dinarjev.“

ZDRUŽITEV

Lani so se štiri novomeške in stopiške osnovne šole združile po dvestihletnih temeljnih pripravah v Osnovne šole Novo mesto. Že danes ugotavljajo, da je bila združitev edina pravilna rešitev na pedagoškem, finančnem, strokovnem in administrativnem področju. Z doseženimi rezultati, h katerim sta pripomogla solidarnost in sodelovanje, so zadovoljni.

STANE JESENOVEC

Ravnatelj osnovne šole Janez Trdina v Stopičah Ljubo Milošević (Foto: Stane Jesenovec)

Z načrtnim delom do uspehov

V Zagorju ob Savi so že ob začetku letošnjega leta začeli načrtno pripravljati in pro učevati možnosti za prehod na celodnevno šolo. Prav v te namene so že izdelali načrt prehoda na celodnevno šolo v osnovni šoli v Mlinšah in Kisovcu, kjer naj bi prešli na celodnevni pouk že ob začetku prihodnjega šolskega leta. Osnovna šola Toneta Okrogarja bo uvedla celodnevno šolo le, če bodo do začetka prihodnjega šolskega leta preselili dva prostora vzgojnovarstvenega zavoda v nove prostore. V občini pripravljajo načrt razvoja šolstva v prihodnjih nekaj letih, ki naj bi bil narejen že ob koncu tega meseca.

Celodnevni in drugim šolam v občini so letos v Zagorju ob Savi posvetili veliko pozornosti, saj so o tem razpravljali na številnih sestankih krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij, temeljnih organizacij združenega dela itd. Sklenili so, da bodo skušali nenehno pridobivati učence za pedagoške poklice. Prvi uspehi načrtnega dela so že rodili sadove, saj se je v zadnjem času odločilo za učiteljske in vzgojiteljske poklice kar 20 mladih.

V Zagorju ob Savi se namreč dobro zavedajo, da bodo uspešno kljubovali nenehnemu pomanjkanju učiteljev na svojem območju le z načrtnim delom. Načrti prehod iz se-

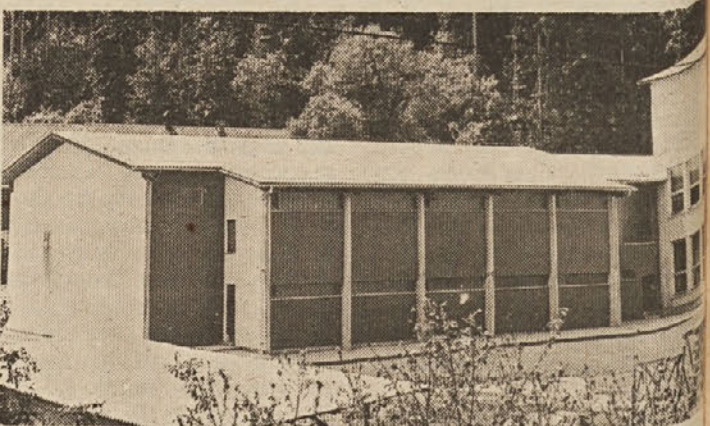
danjega načina osnovnošolskega izobraževanja na celodnevno šolo pa jih obvezuje, da bodo začrtane naloge tudi uresničili.

Ob začetku prihodnjega šolskega leta, ko bo dograjen nova osnovna šola v Kisovcu, bodo ustvarjene prostorske možnosti za uvedbo celodnevne šole. Za osebne dohodke učiteljev na novih delovnih mestih in za nagrajevanje zaposlenih celodnevni šoli bodo samo zadnjih štirih mesecih letošnjega leta potrebovali 250.000 din. Za ureditev nekaterih prostorov v osnovni šoli na Mlinšah in za nakup učil in opreme bosta odšteti okoli 160.000 din. Za uvedbo celodnevne šole, če se to samo v nižjih razredih bodo od septembra do konca letošnjega leta potrebovali več kot 450.000 din. V to vsoto namreč všeta tudi ureditev osnovne šole Toneta Okrogarja, saj potrebujejo za celodnevno šolo 19 učilnic (sedaj jih imajo 16).

Če se bo torej dogovorim v Zagorju ob Savi, skupaj s številnimi dejavniki v občini pričakujemo, da bodo dosegli kadrovske možnosti, bodo prihodnjih petih letih osnovne šole v občini prešle na celodnevni pouk. To pa bo noven dokaz, da le načrtno delo in prizadevanja vseh zainteresiranih dejavnikov občini vodijo k uspehu.

TONE URBAS

Nova telovadnica

Dolgoletna prizadevanja za boljše možnosti športnega uveljavljanja so pripomogla, da so se izpolnili načrti in želje učiteljev in učencev osnovne šole heroja Franca Bukovca v Preski. Dobili so novo telovadnico. Zgradili so jo iz samoprispevkov za gradnjo šol in vzgojnovarstvenih zavodov občine Šiška. Slovesno jo bodo odprli 22. junija ob občinskem prazniku občine Ljubljana-Siška. Nova telovadnica je razdeljena na veliko telovadnico, kjer so tri igrišča z opremo in orodjem, prilagojenim nižji in višji stopnji, ter malo telovadnico za vadbo nižjih razredov, za trim in mini košarko.

(Foto: Ivan Sivec)

Učenke iz Stopič — republiške prvakinje v roketu. Na sliki (od leve proti desni): učitelj telovadbe in trener Janez Štrukelj, Milena Pirc, Vilma Koračin, Danica Abunar, Olga Štular, Ivanka Kralj, Marinka Kastelic, Martina Gazvoda, Vera Kastelic, Milena Godler, Darinka Kožar, Majda Šimc, ravnatelj Ljubo Milošević. Spodaj: Slavka Turk in Majda Klobčar. — Foto: Fotokrožek osnovne šole Stopiče)

Kamnik

Vedno boljši učni uspeh

Lansko šolsko leto so učenci in učenke kamniških osnovnih šol končali bolj uspešno kot leto prej. Nekaj več kot 3000 osnovnošolcev je obiskovalo pouk v 114 oddelkih štirih po-

polnih in enajstih podružničnih osnovnih šolah. Kljub temu je ponavljalo razred kar 73 učencev, se je učni uspeh v globalu izboljšal skoraj za 0,80 odstotka. Ob koncu letošnjega šolskega leta si v šolah v kamniški občini obetajo še boljši učni uspeh, saj so v letošnjem šolskem letu učitelji v vseh osnovnih šolah opravili nekaj sto ur dopolnilnega pouka, precej učencev pa si je tudi občasno poiskalo pomoč pri učenju.

tem bolje bomo delali

Povezanost izobraževanja učiteljev in vzgojiteljic

(Nadaljevanje)

Dobro bi morali poznati razvoj govora in načine govornega oblikovanja že v predšolski dobi. Na tem bi gradili metodiko slovenskega jezika in pouk vseh drugih predmetov. Podobno bi morali učitelji razrednega pouka poznati metodiko oblikovanja matematičnih pojmov v predšolski dobi, metodiko spoznavanja okolja in drugo, da bi lahko na tih osnovah gradili metodike osnovnošolskega pouka. Globlje bi morali poznati psihološke osnove pouka posameznih učnih predmetov. Takih in podobnih stičnih točk bi našli še veliko, vendar pa naj opozorimo, da bi morale tudi vzgojiteljice pri študiju metodik poseči naprej, tj. v dobo šolanja, da bi vedele, kaj otroka čaka v osnovni šoli. Posebno dobro bi morale dobro poznati probleme male šole in priprave otroka za šolo. Gre za medsebojno dopolnjevanje, povezovanje med oddelkom za razredni pouk in predšolsko vzgojo, ki naj koristi obema, pa tudi akademiji. Tako povezovanje bi bilo zanimivo, koristno in potrebno že v sistemu višješolskega izobraževanja vzgojiteljic, še

bolj pa bi prišlo do veljave na visoki pedagoški šoli, kjer bi temeljni profil vzgojiteljice dobival višjo izobrazbo, različni specialni profili pa visoko. V prvih dveh letih višješolskega študija bi vzgojiteljice in tudi učitelji razrednega pouka dobili temeljno izobrazbo, pozneje na visoki stopnji pa bi se usposabljali za specialne naloge v nižjih razredih osnovne šole in v večjih vzgojnovarstvenih ustanovah — centrih za predšolsko vzgojo (delo z motenimi otroki, socialno delo, delo s starši, glasba, likovna vzgoja otrok in podobno). Tako pripravljene — visoko kvalificirane vzgojiteljice bi lahko resnično oblikovale dobre vzgojne programe in pomagale otrokom predšolske dobe do maksimalnega razvoja. Tako oblikovani razredni in drugi učitelji pa bi lahko v celoti in zanesljivo opravljali delo tudi v celodnevni šoli.

SPECIALIZIRANO

Tesna povezava pri izobraževanju vzgojiteljic in razrednih in drugih učiteljev pa ne pomeni, da bi vse enako oblikovali, da

ne bi spoštovali specifičnosti enih in drugih poklicnih profilov, delovnih nalog. Oddelek za izobraževanje vzgojiteljic na pedagoški akademiji naj bi imel posebno mesto, saj pomeni temelj za višje stopnje šolanja v obvezni šoli, pomeni izhodišče za delo drugih oddelkov. Zato bi bilo treba tak oddelek še posebno skrbno oblikovati, organizirati in voditi. Vzgojiteljice, ki so temelj našega celotnega vzgojnoizobraževalnega sistema, je treba posebno skrbno izobraževati. Predavali naj bi jim najboljši strokovnjaki, teoretiki in praktiki, oddelek za predšolsko vzgojo bi moral imeti dovolj učiteljev, da bi se lahko izpopolnjevali, da se bi lahko posvetili oblikovanju učbenikov, programov, didaktičnih pripomočkov, pisanju strokovne literature, raziskovanju, zlasti pa iskanju boljših metod dela. Imeti bi morali močan stik s prakso. Gotovo pa je, da ne bi smeli oddelka za predšolsko vzgojo zanemarjati, ga postavljati, uvajati formalne oblike dela in podobno; tak oddelek ne sme postati privelek učiteljskemu izobraževanju, paziti bi morali, da ne bi iz vzgojiteljic

v bistvu oblikovali učiteljev. Zaradi tega bi morali na oddelku za predšolsko vzgojo imeti specializirane kadre, stalne učitelje, ki bi se teoretično in praktično ukvarjali s področjem predšolske vzgoje, zlasti pa bi raziskovali nekatere pereče probleme prakse.

Specifičnost, zlasti pa poglobljenost dela na oddelku za predšolsko vzgojo na pedagoški akademiji bi se morala kazati v vsebini, v učnih programih, zlasti pa v organizaciji dela, v samoupravnem življenju, v kulturnem, političnem in drugem uveljavljanju študentk, v publicistiki, v raziskovalnem in znanstvenem delu, zlasti pa v praktičnem stiku z okoljem. Skrbno bi morali graditi boljše metode dela, samostojnega študija, tesne in redne stike s prakso, iskati bolj učinkovite metode seminarskega, predavateljskega in drugega dela, zaživeti bi morala mentorska pomoč, uvajati bi morali več izobraževalne tehnologije, delo z manjšimi skupinami, individualno programiranje, boljše izpitne tehnike in ustrezne oblike diplomiranja. Seveda bi morali skrbno programirati študij ob delu, programe za permanentni študij, pripraviti ustrezne prostore in tehnično bazo za delo, vadnice in vse drugo. Podobne probleme imamo tudi pri razrednem pouku, kjer bi morali odločno izboljšati kadrovske razmere, saj akademije komaj zmagujejo obsežno delo (preveč so obremenjeni zlasti metodiki in učitelji skupnih predmetov). Zaradi tega bi bilo potrebno ta oddelek skrbneje oblikovati. Precej bi koristilo razvoju razrednega pouka, če bi imeli oddelek za izobraževanje vzgojiteljic, saj bi se lahko predavatelji dopolnjevali, pogosto pa bi lahko isti ljudje delali na obeh oddelkih, npr. za razvojno psihologijo, književnost za otroke, delo s starši, delo z motenimi otroki, nekatere metodike in drugo. S tem bi bilo omogočeno, da bi imeli samostojne predavatelje, ki bi se povsem posvetili tem področjem. Dvig izobraževanja vzgojiteljic na višjo stopnjo ne pomeni le možnosti nadaljnjega razvoja vzgojnoizobraževalne in varstvene dejavnosti, razvoja teorije in prakse predšolske vzgoje, temveč tudi realne perspektive za mnoge sposobne vzgojiteljice, ki danes iščejo možnosti za uveljavitev v drugih poklicih. Tak oddelek je pri nas nujnost, ki bi morala biti uresničena že pred petnajstim leti, je zahteva razvoja in časa, ko vedno bolj velja spoznanje, da nismo tako velik in bogat narod, da bi si lahko dovolil zanemarjanje predšolske vzgoje, izgubo umskih potencialov, površnost, improvizacijo ali kaj podobnega. Brez takega oddelka ni rasti znanstvenih, strokovnih in drugih delavcev. To pa pomeni zastojanje in tavanje, zlasti pa zastoj celotnega področja predšolske vzgoje. Temeljito izobraževanje vzgojiteljic so tudi pogoj za širjenje predšolske vzgoje, za uvajanje laičnega kadra, za večje sodelovanje med vzgojnovarstvenimi ustanovami in družino, za večji vpliv teh v krajevni skupnosti, za širjenje in poglobljanje pedagoške kulture v javnosti, za enakopravno sodelovanje in kontinuiteto z osnovno šolo in za večjo povezanost z drugimi družbenimi, socialnimi, zdravstvenimi ustanovami. Bistveno je, da oblikujemo take vzgojiteljice in učitelje osnovnih šol, ki bodo s pedagoškim, organizacijskim, družbenopolitičnim in kulturnim delom kar največ prispevali k rasti in razvoju osnovnih šol, predšolskih in drugih vzgojnoizobraževalnih ustanov, obenem pa bodo razvijali tudi pedagoško misel, pedagoško prakso in kulturo.

MILAN DIVJAK

Zakaj 45 minut?

Celodnevna šola aktualizira nekatera pedagoška in še zlasti didaktična vprašanja, na katera smo v zadnjih letih „pozabili“. V težnji, da bi tudi s teh vidikov bolj poskrbeli za celodnevno šolo, zlasti pa, da bi omogočili mlademu človeku skladnejši in popolnejši razvoj, postavljamo ta vprašanja vse pomembnejša. Vztrajno si moramo prizadevati, da bomo zagotovili takšne delovne razmere, ki omogočajo in vodijo k uspešnosti celodnevne šole. Nekateri tovrstni problemi so zanimivi in aktualni tudi zato, ker jih lahko rešijo tudi v tistih osnovnih šolah, kjer še niso dane možnosti za uvedbo celodnevne šole in imajo pouk v izmenah. Realizacijo nekaterih pedagoško-didaktičnih vprašanj so sicer spodbudile celodnevne šole, izpeljemo pa jo lahko tudi v drugih šolah. To omogoča, da sedanje šole v svojih prizadevanjih in rezultatih pretirano ne zaostajajo za rezultati, ki jih pri učenju in vzgoji otrok dosegajo celodnevne šole. Eno takšnih vprašanj je uvajanje t. i. „blok ur“.

Ustavili se bomo samo ob vprašanju, ali ne bi bilo bolje postopno uvajati učne ure, daljše od 45 minut. Pri tem bomo zanemarili sicer prav tako aktualno in povezano vprašanje o razporeditvi učnih predmetov pri pouku.

V naši šolski praksi se je skoraj na vseh stopnjah uveljavila in močno zakoreninila 45-minutna učna ura. Takšen časovni interval ene učne ure je utemeljen s praktičnimi izkušnjami in laičnimi ugotovitvami glede utrujenosti otrok pri šolskem delu. Eksperimentalne raziskave o šolski utrujenosti govore o prid različnih trajanjem učne ure. Ob tem je treba pripomniti, da so raziskovalci v zvezi s tem preskušali najtežje načine miselnega dela ali pa ponavljajoča se opravila. Tako so morali pri različnih eksperimentih učenci pisati stavke po nareku ali seštevati števila ali seštevati in množiti ali reševati matematične probleme ipd. Iz takšnih eksperimentov pa težko sklepamo, kako se utrujajo učenci pri šolskem delu zato, ker so takšne oblike šolskega dela manj pogoste.

Reformne smeri v prvih desetletjih našega stoletja so iskale rešitve tudi v različnem trajanju učne ure. Tako so zastopniki globalnega pouka zagovarjali idejo o konsolidaciji znanja in zahtevali, da morajo imeti zato učenci v enem dnevu pouk samo iz dveh ali treh predmetov. Tako bodo spoznavali določen problem dalj časa, temeljiteje in popolneje. Predstavniki aktivne šole so se zavzemali za razporejanje posameznih aktivnosti v enem dnevu. Tako so učitelji načrtovali, da bodo učenci npr. zbirali razne dokumente in podatke, opazovali v naravi, eksperimentirali, razpravljali, individualno reševali določene naloge ipd. Pri tem je bilo pomembno, da so te aktivnosti časovno uravnavali po vsebini in motiviranosti učencev. Zastopniki kompleksnega pouka pa so iskali ustrezne rešitve v radikalni ukinitvi urnika ter se odločno upirali 45-minutni učni uri.

Vse te težnje in poskusi pa so ostali na pol poti. Pedagogi niso našli kakovostno novih rešitev. Zato je pot vodila nazaj k preskušanemu modelom, ki jih je začrtal Herbart. Še danes smo priča kruti in togi razporeditvi učnih ur ter njihovi časovni omejitvi. Videti je, da je 45-minutno trajanje ene učne ure ter predmetna razporeditev učnih predmetov najlažji in najpreprostejši, po drugi strani pa tudi najbolj zanesljiv organizacijski model učnega dela.

ISKANJE NOVEGA

Toda tako organizirano šolsko delo ima tudi svoje slabe

strani. Kaj hitro lahko ugotovimo, da sta 45-minutna učna ura in klasičen razpored učnih predmetov ustrezala „stari“ šoli, kjer je temeljil pouk na receptivni in repetitivni vlogi učencev. Današnja vloga učenca v učnem procesu pa mora biti povsem drugačna, zato moramo skladno s zahtevami dialektičnega materializma iskati nove formalne rešitve glede na nove naloge in vsebino pouka. Drobljenje učne snovi na posamezne učne ure ne prispeva h kakovostni in celostni obravnavi in spoznavanju širšega problema. 45-minutna ura in takšna razporeditev predmetov, kakršno imamo v večini primerov sedaj, podpira predavateljski način dela in onemogoča raznovrstno ustvarjalno delo učencev in tudi učiteljev. Zato je danes povsem nesprejemljivo, da traja ena učna ura od 1. razreda do univerze 45 minut! Zato se dogaja v naših šolah, da morajo učitelji „hiteti“ z obravnavo učne snovi; ker so nekaj časa „izgubili“ z informativnimi pogovori z učenci ipd. Prav tako jim pogosto zmanjka časa za dodatno razlago in pogovore z učenci. Na to, da bi učenci med učno uro zbirali podatke in pisali razna poročila, si učitelji zaradi pomanjkanja časa in natrpanosti učnega načrta še pomisliti ne upajo.

Tako postaja takšna toga časovna omejitev učne ure nepremostljiva ovira za doseganje družbenih smotrov, ki jih moramo uresničiti pri šolskem delu, tj. učence naučiti učiti se, misliti, logično sklepati, jih usposablja za ustvarjalno in samostojno delo, spoznavati jih s tehnikami intelektualnega dela ipd.

BREZ IMPROVIZACIJE

Vidimo, da moramo iskati tudi ustrezne rešitve v sprejemljivejšem časovnem trajanju ene učne ure na posameznih stopnjah šolskega sistema in pri posameznih predmetih. Odločno pa moramo — nasprotovati takšnim rešitvam, ki bi v novih obsekih učne ure nadaljevale s starimi načini dela. Zaradi tega so se nekateri poskusi uvajanja blok ur v neposredni praksi povsem ponesrečili. Učitelji so npr. prvo učno uro spraševali, drugo učno uro pa so predavali novo snov ali pa so devetdeset minut predavali novo učno snov. Tako je slabim učiteljem pomenila blok ura pravo nesrečo. Tarnali so nad preveliko obremenjenostjo, preveliko obremenitev pa je pomenila taka ura tudi za učence, saj jih je predavanje ex chatedra res utrujalo. Nasprotno pa so kakovostni učitelji izredno koristno izrabili to organizacijsko novost, ki jim je omogočala izboljšati njihovo delo. Pokazalo se je tudi, da učitelji v 90-minutni učni uri ne morejo improvizirati, pač pa se morajo na delo temeljito pripraviti in natančno predvideti, kako se bodo menjavale delovne oblike in kako aktivni bodo učenci.

Tako se moramo z uvajanjem celodnevne šole tudi temeljito soočiti z vprašanjem ustreznega trajanja učne ure. Ne gre za to, da bi mehanično v vseh razredih in pri vseh predmetih uvedli časovno daljše učne ure. V nižjih razredih bi bilo verjetno dovolj, če bi samo pri nekaterih predmetih ali samo včasih uvedli 60-minutne učne ure. V višjih razredih pa bi morali razmisliti o uvajanju 60 in 90-minutnih učnih ur, t. i. blok ur (ime izhaja od tega, ker se v Ameriki zavzemajo za daljše časovne bloke — long block of time — v dnevnem razporedu učnih predmetov). Tako bi omogočili učiteljem in učencem, da učinkoviteje uresničijo zastavljene smotre celodnevne šole.

MILAN ADAMIČ

Novi učbenik MAP 3

Modernizacija pouka angleškega jezika na slovenskih srednjih šolah se nadaljuje in napreduje. Nov pomemben korak v tem procesu je bil storjen, ko smo letošnjega 30. maja učitelji angleškega jezika na srednjih šolah dobili v roke prve izvide novega učbenika.

Učbenik, s katerim se nadaljuje znana serija MAP (modernizacija angleškega pouka), je delo istih avtorjev. Glavni ustvarjalci so: Richard in Margaret Knight ter Tončka Krašček. Lahko pa dodamo, da so njegovi soavtorji vsi profesorji, ki so gradivo prej preskušali na srednjih šolah po Sloveniji in skrbno beležili strokovna opazanja, ki so jih avtorji upoštevali pri končni verziji MAP 3. Recenzenti so bili: dr. Adolf Bibič, magistra Alenka Gorican, prof. Fedora Umek in prof. Tatjana Lesničar. Delo je potekalo ob sodelovanju republiškega zavoda za šolstvo. Strokovnjaki so se trudili, da bi ustvarili sodoben učbenik, ki bi ustrezal zahtevam moderne lingvistike, metodike in pedagogike, pa tudi idejnosti pouka.

O nastajanju in značilnostih učbenika, priločnika za učitelja in magnetofonskih zapisov so poročali trije ustvarjalci tečaja. Najprej je Tončka Kraščkova razložila historiat učbenika. Orisala je tudi velike težave, ki so spremljale delo, predvsem zaradi velike oddaljenosti obeh glavnih tujih avtorjev. Kljub temu so pripravili gradivo v sorazmerno kratkem času. Založba je prc obeh prejšnjih učbenikov iz te serije pokazala izjemen posluh za potrebe šolstva in ju natisnila v zelo kratkem času. Letos pa to ne bo močče, tako da bo prišel učbenik v rabo lahko šele z novim šolskim letom.

SODOBNO

Avtorica je na kratko poročala še o vsebini in zgradbi knjige. Vsebinsko je delo postavljeno na širše osnove v primerjavi s prvima dvema iz serije. MAP 1 zajema gradivo iz najbližjega mladostnikovega okolja in na pretežno saljiv in zabaven način prikazuje značilne situacije in probleme iz šolskega, družinskega, družabnega, športnega in drugega življenja mladih. MAP 2 se tematsko že precej razširi in poleg vsakdanjih situacij vključuje tudi nekaj gradiva

iz naše družbene stvarnosti. Tematika MAP 3 je prenesena že na svetovno raven, in obravnava probleme, ki so značilni za večino narodov. Glavne teme, ki jih novi tečaj prinaša, so iz naslednjih področij: turizem, varstvo okolja, pomen učenja tujih jezikov v internacionalnem komuniciranju, problemi dežel v razvoju, svetovne humanitarne organizacije, Nobelova nagrada, delavsko samoupravljanje, problemi zaposlovanja žena, socialno zavarovanje in družbena skrb za zaposlene, človekovo telesno in mentalno zdravje, vloga televizije in drugih sredstev obveščanja, človekovi eksistenčni problemi ipd.

Vsa ta semantična plast je organsko prepletena s postopnim uvajanjem gramatičnih struktur, ki so vkomponirane tako, da se pojavljajo v takih situacijah, v kakšnih bi jih govorci, ki mu je angleški jezik materinščina, spontano uporabljali. Pomembna so tudi besedila ob posameznih učnih enotah, ki so namenjena domačemu branju. Ta skušajo preseči zgolj vsakdanji, empirični, praktičistični vidik jezika ter dati učenca višji, kontemplativno in stilistično zahtevnejši model jezika, ki pa ni nujno literaren.

Učbenik ima tudi zelo dragocene dodatke, ki so precizno sestavljeni in bodo v veliko pomoč učencu in učitelju. Taki dodatki so: preglednica gramatičnih časov, glavne jezikovne strukture, uporabljene v MAP 1, MAP 2 in MAP 3, seznam geografskih lastnih imen, imen znanih oseb, organizacij ipd., kratice, preglednica nepravilnih glagolov in čisto na koncu slovarski del, ki prinaša tudi število enote, v kateri je bila beseda prvič uporabljena.

Prof. Fedora Umekova je v imenu recenzentov in avtorjev sistematično analizirala učiteljev priločnik. Ker bi bilo sodelovanje z avtorjem prejšnjih dveh priločnikov preveč zapleteno (Brian Heaton z univerze v Leedsu), sta se tokrat lotila dela Richard Knight in Alenka Goricanova. Žal izdelka še nimamo v rokah, vendar je po mnenju recenzentke Umekove zelo precizno in studiozno izdelan ter pomeni v primerjavi s prejšnjima napredek, predvsem zaradi sistematično razporejenega

gradiva, bogastva idej in terminologije.

Novi jezikovni tečaj seveda ne bi bil popoln brez gradiva na magnetofonskih trakovih, ki ga bo prav tako oskrbel glavni avtor Richard Knight in bo tokrat nekoliko drugače pripravljeno. Odpadli naj bi mehanični drili struktur, ki so bili nujno potrebni na nižji stopnji, posneto pa bo tekstualno gradivo, da bodo učenci in učitelji imeli na voljo kakovosten jezikovni vzorec.

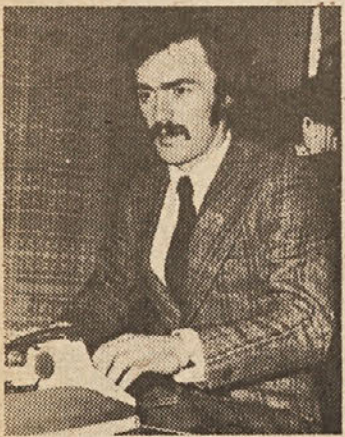
Ko z optimizmom predstavljamo novi jezikovni tečaj, ki mu bo sledil še projekt MAP 4 za zadnje razrede srednjih šol (predvsem gimnazij), se seveda zavedamo, da bo ta polnokrvno zaživel šele v praksi.

ZAKAJ?

In za konec še tole. Učitelji angleškega jezika na srednjih šolah pozitivno ocenjujemo novi sistem usmerjenega šolstva, zaskrbljeni pa smo ob tem, da je z zadnjo spremembo učnega programa za osnovno šolo število ur tujega jezika spet skromnejše. Opozoriti želimo na sicer splošno znano dejstvo, da se Slovenci vse uspešneje vključujemo v mednarodno delitev dela; to pa zahteva dobro znanje tujega jezika. Ker so prav Angleži tisti, ki so svoj jezik nekako „posodili“ za mednarodno komuniciranje, njegovo intenzivno prodiranje v našo družbo ni dokazovanje naše majhnosti, temveč možnost, da prek njega pride tudi beseda o naši družbi in kulturi glasneje v svet. Skrčitev angleškega pouka na dve uri tedensko v 7. in 8. razredu je v resnici večja, saj vsi vemo, kaj pomeni biti v razredu trikrat ali dvakrat tedensko. Naj za konec ponovimo misel, ki je bila pred kratkim v našem časopisu že poudarjena: brez dobro organizirane izobrazbe ne bomo mogli dobiti zares dobrih strokovnjakov, ki jih naša odprta ekonomika, znanost in kultura nujno potrebujejo. Zato upamo, da bo celodnevna osnovna šola našla še kakšno možnost za razširitev pouka tujega jezika v zadnjih razredih. Tako bo tudi srednja šola lahko gradila na trdnjih temeljih in dala visokim šolam študente, ki bodo sposobni uporabljati vire v tujem jeziku.

MIHAEL GLAVAN

pod reflektorjem

PIŠE:
SILVO TERŠEK

Beseda, bolj vroča kot sonce

Dobravice pri Metliki, zelo sončne in še bolj prijetne. Kaj breze in stelniki, kaj zvočniki in vonj po pečenju — prisrčnost, to je vsebina tega dne. Govorniki obračajo liste, trditelji ršejo nevidne poteze, ljudje so spet samo tovariši in jedo iz istega kotla.

Med vsemi tistimi plesi, med petjem in igranjem, sredi slavnostne resnosti se dvigne iz poveljane trave. Dviguje se počasno, raste ob mlaju, ki oznanja ponos, svobodo in tradicijo. Zdi se, da bodo njegovi kodrasti lasje utonili v konici smrečja. Ogledajo ob odru prestopi, kot je Krpan prenesel kobilico v sneg. Ljudje, tudi tisti ob raznih in točnih mizah, pridejo tja, od koder so speljane žice mikrofona.

... Teta Mara, teta Maaraara!

Potegnem ga iz množice. Ljudje se še vedno smejejo. Sva kot otroček sredi bajerja otrok. „Toni, Toni...“ Vsi ga poznajo. Slehernemu se zdi, da je nekoč govoril z njim. Morda so sedeli celo v isti šolski klopi. Pred nekaj minutami jim je pripovedoval, kako dobrega očeta je imel. Kadar je prinesel domov slabo spričevalo, ga je oče potolažil: Sinko, ne bodi žalosten; za na občino boš še vedno dober!

Toniju pa se vendarle ne smeji vsi. Tovariš, prepoten kakor vprezan žival in s pisano kravato, se obregne rekoč: „Tista o občini je bila pa prehuda!“ Je že tako, da je včasih beseda bolj vroča kot najbolj vroč sončni žarek. Na takšnih prireditvah, kot je bila tistega dne v Dobravah, točijo tudi pivo. In človek, kakršen je Toni Gašperšič, bi moral biti ocean ali vsaj jezero, če bi hotel popiti vse tisto, s čimer bi mu sleherni želel nazdraviti.

Smehlja se, malce navajeno, in vendar prisrčno. Raskav je njegov glas, seže pa globoko v srce — v tisti košček srca, ki je namenjen za smeh, za veselje. Tonija se mnogi razveselijo kot sonca po dolgotrajnem deževju. Razveselijo se ga, kot so se med vojno razveselili partizani osvobodjene Bele krajine. Po naporih marših in hajkah so prišli tja, da bi si nabrali novih moči. Bela krajina je bila in je ostala ena sama dobrota.

Veseli je, kot bi ne bil učitelj. Pa vendar ima za seboj veliko let prosvetarskega dela. Poučeval je na osnovni šoli, sedaj pa poučuje na poklicni tekstilni in srednjetehtniški tekstilni šoli. Človek ne ve; ali se je prej odločil za humor ali za učiteljski poklic. Brez dvoma danes oboje združuje — uspešno.

... Za učiteljski poklic sem se odločil iz preprostega razloga: rad imam otroke, njihovo nepokvarjenost, ta večno srečni svet, ki ga ustvarja že sama mladost. Otroci so kot Bela krajina, kjer se tudi trenutki žalosti utopijo v mozaiku sreče. In vsem je tako malo potrebno za to srečo.

Veš, zdi se mi, da daje tudi učiteljski poklic človeku nek poseben način ustvarjanja. Sleherna ura v razredu je nova doživetje, nova dograditev samega sebe in tistih, zaradi katerih stojiš za katedrom. Moji odločitvi, da bom postal učitelj, je botrovalo poklicno usmerjanje v šoli. V obdobju, ko sem bil malo manjši (pa ne dosti bolj suh!), so nam v šoli prav učiteljski poklic zelo priporočili. Iz našega razreda se je odločilo

zanj kar dvanajst učencev. Žal gre dandanes to poklicno usmerjanje pogosto v nasprotno smer. Pravijo: pa menda ja ne boš šel za učitelja!

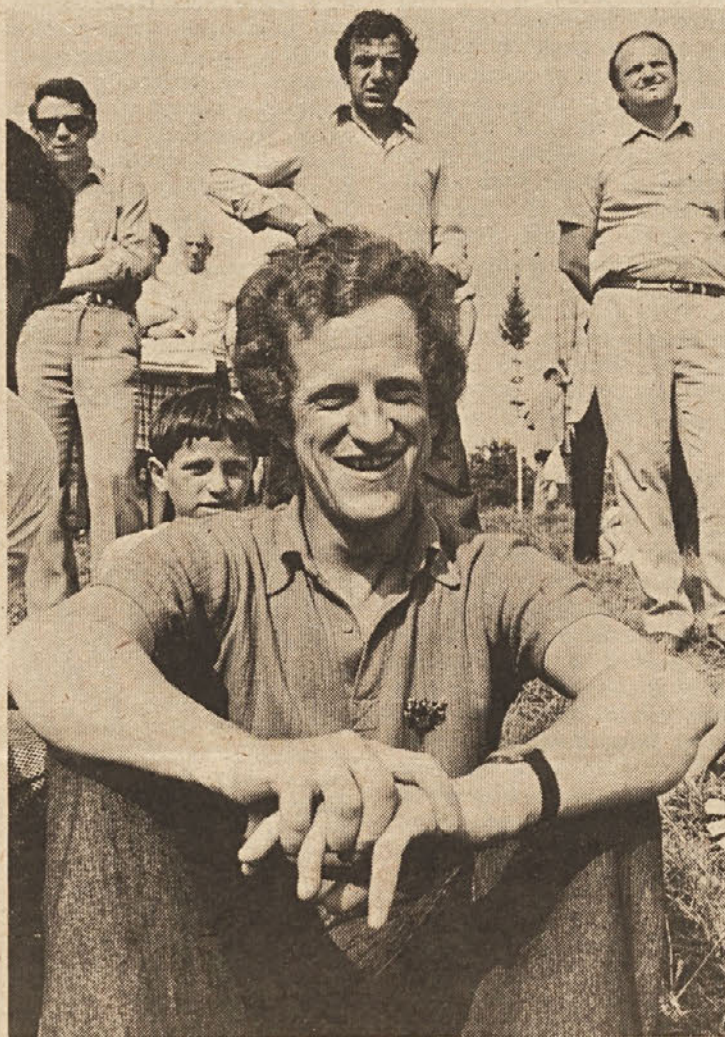
Pijeva pivo in hvaliva igranje harmonikarja Silva Mihelčiča. Ljudje se potijo in plešejo, obujajo partizanske spomine in se smejejo najnovejšim šalim metliškega Tonija. Umaknila sva se v senco hrastove krošnje. Iz zvočnikov je zahreščalo: „Toni naj pride na oder!“ Toni se že ne more pritoževati, da ni družbeno priznan. Toni je Toni, učitelj ali humorist. Toda mnogi izmed njegovih prijateljev so samo učitelji.

... Ugotavljajo, da učiteljev ugled v družbi pada, da naš poklic ni primerno družbeno ovrednoten. Je že tako, da sle-

herni razvoj v družbi prinese s seboj tudi posledice. Včasih, kot je večkrat poudarjeno, je bil učitelj na vasi in v manjših mestih poleg duhovnika edini izobraženec. Zdaj prihajajo v vasi in manjše kraje tudi drugi izobraženci; na srečo je tako. Ob vsem tem pa učitelju ni treba izgubljati ugleda. Marsikaj je odvisno od človeka. In vendar bi bila naloga vse družbe, da bi pravičnejše ovrednotila naše delo. Prenekateri bi se morali zavedati, da prosvetni delavci vzgajamo mladi rod, da gradimo žive temelje naše družbe. V nekem pomenu smo učitelji celo nosilci našega razvoja.

Brskam po segretyh možnostih, da bi humoristu postavil šaljivo vprašanje in ko mislim, da se mi je to vendarle posrečilo, dobim resen odgovor. So poklici, ki v ambicijah omejujejo človeka kakor veriga psa. Nekateri so se tako počutili v prosveti in — odšli.

„Dragi moj, jaz najbolj cenim prav to vztrajanje v poklicu, vztrajanje, kljub težavam, ki so

Toni Gašperšič (Foto: S. Teršek)

(Foto: S. Teršek)

sestavni del slehernega opravila. Ljudje, ki vztrajajo v našem poklicu, razumejo prosveto kot del svoje osebnosti. Brez učiteljevanja bi izgubili del sebe. Sam se počutim natančno tako. Prav zaradi tega ne morem reči, da v učiteljskem poklicu vztrajam; tu sem, kjer je moje mesto. Ni pomembno, če poučujem na osnovni ali srednji šoli. Povsod se srečujem s podobnimi problemi, podobnimi radostmi.

Učiteljski poklic me niti najmanj ne omejuje v mojih hobijih. Ta poklic mi daje celo vedno nove spodbude in voljo do nadaljnjega dela. To je moj vrt, moja njiva, na kateri uživam, njiva, ki me živi, in sem na njej srecen. Ob sleherni generaciji, ki zapusti šolo, pa vedno znova spoznavam, da si le precej vložil v človeški kapital, v družbo, ki ji pripadaš.

Naj bo učitelj, naj bo navdušen — tudi verjamem mu; toda nazadnje ostaja Toni. Ni pomembno, kaj je prvo: humor ali prosveta. Sam pravi, da tudi humor sodi k pouku in krepko k življenju. Človek se vedno znova na nekaj opre in zakaj bi ne bil to humor. Za humoriste tako ali drugače pravijo, da so na moč resni ljudje; klovnji se jočejo, ko se zastor zapre. Človek je nekaj kompleksnega, pravi Toni, samo po obrazu ga ne moreš ocenjevati. Humorist se zna šaliti o resnih zadevah, zna pa zaradi njih tudi trpeti.

Pri pouku slovenskega jezika poučevanje slovnice za nekatere učence ni vedno najbolj prijetno. Prijetnejše je, če pokliče učitelj na pomoč nekaj vedrega. Do uspeha vodijo različne poti, eno takšnih pozna Toni Gašperšič.

Zrelost je modrost poraženih. Toni pravi, da je to imenitna resnica. „Prav nič me ne moti, ker me vsi po vrsti tikajo, vsi me kličejo po imenu (ali pa kar teta Mara!). Otrokom je menda moj humor blizu. Sicer pa so tudi odrasli včasih otroci. Žal se jim to le malokdaj posreči.“

Sonce se je premaknilo čez Kolpo, dan, ki je bil eno samo veselje, bo postal mrak. Poslušam ga, ko pripoveduje, da je v Beli krajini veliko ljudi, ki imajo smisel za humor. Na mnogih delovnih mestih se začne delovni dan z novo šalo. Sicer pa je tudi v Beli krajini življenje en sam delovni dan. Ljudje niso nikoli zapostavljali resnih trenutkov, kar je potrdilo tudi tovariško srečanje borcev NOV v Dobravah.

Nehajva! Za konec samo še nekaj: Si odkril kakšno primerjavo med humorjem in učiteljem?

... Si slišal tisto pravljico, ki se začne približno tako: nekoč je živela mati, ki je imela šest otrok; pet pametnih in enega ga prosvetarja...“

SODOBNA POTA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

PIŠE: dr. ANA KRANJC

Motivacija za izobraževanje

(Nadaljevanje)

Moles in Mueller sta z raziskavo dobila tale razpored jakosti motivacije za izobraževanje glede na stan učencev:

1. neporočeni moški
2. neporočene ženske
3. poročeni moški brez otrok
4. poročeni moški z otroki
5. poročene ženske brez otrok
6. poročene ženske z mlajšimi otroki

Pri tem sta upoštevala osip, opravljene izpite in splošen učni uspeh. Največ interesa za nadaljnje izobraževanje iz lastnih pobud in osebnih motivov, kažejo neporočeni moški, nato neporočene ženske itd., najmanj pa poročene ženske z mlajšimi otroki.⁶

Motivacija za izobraževanje upada in narašča glede na to, koliko prostega časa imajo ljudje za učenje. Razlike v motivaciji med poročenimi in neporočenimi ter med moškimi in ženskami se pri dopisnem izobraževanju nekoliko ublažijo. Matere lahko študirajo doma in takrat, ko opravijo druge dolžnosti in opravila. Največkrat pravijo, da se uče zvečer, ko jih otroci ne motijo. Težko pa bi se dobile čez dan skupaj z drugimi dopisniki, ki iz istega kraja tudi študirajo po dopisni poti. Čutijo se osamljene in zato še bolj pričakujejo podporo za učenje pri zakonskem tovarišu.

Pri odraslih se motivi za izobraževanje močno spreminjajo tudi glede na njihov družbeni položaj ali stopnjo poprejšnje izobrazbe. Avtorja A. Moles in F. Mueller sta proučevala in primerjala motive delavcev, uslužbencev in intelektualcev. Dodala sta še kategorijo samoizobraževalcev, ljudi, ki se po tej ali oni poti sami izobražujejo. Proučila sta osem osnovnih motivov za izobraževanje in ugotovila, kako pomemben je posamezni motiv v vsaki od štirih proučevanih skupin. V vsaki skupini se je pokazal drugačen profil motivov.

Pri delavcih sta med vsemi osmimi motivi (želja po napredovanju, tekmovanje, pridobivanje ugleda in občudovanje drugih, težnja

po razumevanju sveta, psihoanalitični vzroki, „zbiralniška“ mentaliteta, sublimacija kreativnosti in igra) najbolj izstopala dva: želja po napredovanju in težnja po pridobivanju ugleda.

Pri uslužbencih je motivacija za izobraževanje na splošno šibkejša kot pri delavcih, ker jih družbeni položaj, v katerem so, bolj zadovoljuje in jih ne sili v iskanje novih možnosti za delo in življenje. Edini močnejši motiv je želja po napredovanju, vsi drugi motivi pa so na izredno nizki ravni.

Pri intelektualcih se podoba motivov za izobraževanje bistveno spremeni. Mnogo bolj so motivirani za izobraževanje kot pa drugi dve skupini. Pri njih je najpomembnejša težnja, da bi razumeli svet okrog sebe in pojave, ki jih obdajajo. Močna motiva sta se sublimacija kreativnosti in igra (izobraževanje rabi kot igro, sprostitve). Take motive za izobraževanje pri intelektualcih potrebujejo tudi naša opazovanja.

Nas bodo najbolj zanimali motivi za samoizobraževanje, ker ima dopisno izobraževanje največ elementov vodenega samoizobraževanja. Kot glavni motiv izstopa želja po napredovanju; ta pa se razširi v prizadevanja, da bi razumeli svet in pojave okrog sebe. Kot močna motiva in spodbudi za samoizobraževanje sledita še „zbiralniška mentaliteta“ (nekdo si dela cele zbirke znanja zaradi tega samega, ne pa zaradi kakega zunanjega smotra) ter iskanje ugleda in občudovanja pri drugih.

Opazovanja tudi pri nas potrjujejo težnjo po napredovanju kot osnovni motiv pri dopisnikih. Gre tako za napredovanje pri delu kot v stroki. Nekateri dopisniki pa vztrajajo pri premagovanju ovir dopisnega šolanja zaradi osebnih potrebe, ki jo čutijo, da bi več vedeli, bolje razumeli druge ljudi in svet okoli sebe in odkrivali resnico. Ljudje, ko so že končali enega ali dva dopisna programa, dobe toliko samozavesti in želje po znanju, da s svojim izobraževanjem več ne prenehajo. Iščejo najrazličnejše informacije in podatke, postanejo pravi „zbiralci“ znanja. Teh pa seveda ni veliko.

RAZVIJANJE MOTIVACIJE ZA IZOBRAŽEVANJE

Če odrasli ne uspevajo pri svojem izobraževanju, moramo najprej pomisliti na njihovo motivacijo za učenje. Šele ko preverimo, da je z njo vse v redu, pregledamo, kakšne so njihove učne tehnike in navade. Tudi med dopisniki najdemo takšne, ki nimajo ustaljenih učnih navad in tehnik, čeprav so te nujno potrebne za uspešno učenje.

Če se odrasli sami učijo, so problem pomanjkanja učnih tehnik še stopnjuje. Pri učenju so osamljeni, a so nerodni in ne vedo, kako

bi si pomagali. Navadno pa se sploh ne zavedajo, da jim manjkajo predvsem ustrezne učne tehnike in da se bodo morali najprej naučiti, kako naj se uče. Za dopisno izobraževanje je pomembno, da znajo dopisniki uporabljati pisane vire, izbrati bistveno, logično misliti, preverjati lastno znanje in se dobro pismeno izražati. Če je dopisništvo dopolnjeno še s kakim drugim sredstvom, npr. radiom, televizijskim programom ali pa kaseto, je treba znati uporabljati tudi te vire. Ni dovolj, da pred televizorjem samo sedimo in poslušamo, imeti moramo še papir za zapisovanje, skiciranje, modela ali pa skripta, ki spremljajo televizijsko izobraževalno oddajo.

Pomanjkanje ustreznih učnih tehnik hitro znižuje motivacijo za izobraževanje. Že po prvih neuspehih je dopisnik zmeden, če ni odkril pravega vzroka za neuspeh, postane potr in volja mu usahne. Nasprotno — če se zna sam primerno učiti, bo uspeh na izpitih hitro spodbujal motivacijo za izobraževanje. Dopisniki so osamljeni. V glavnem črpajo motivacijo za nadaljnje učenje iz rezultatov svojega dosedanjega izobraževanja. Mentorji komentirajo izdelane naloge, poslana učna pisma, pozivajo dopisnike na razne kolokvije in izpite, jim ocenjujejo seminarske naloge in druge izdelke. Dobre ocene so jim spodbuda za nadaljnje delo. Kot sem že nekoč dejala našim študentom: „Če bi odpravili vse izpite in ocene, bi bili vi prvi, ki bi se temu uprli.“ Informacija o dosežkih uspehih in neuspehih pokaže človeku lastno sliko, pove mu, koliko se mora še učiti in v kaj vložiti največji napor.

Neuspeh pri učenju, slaba ocena naloge ali izpita ne deluje na vse dopisnike enako. Možno so reakcije v eno ali pa v drugo smer. Slab uspeh nekoga še bolj spodbudi k nadaljnjemu izobraževanju, drugemu pa povsem odvzame voljo. Med dopisniki so tudi taki, ki se po slabi oceni še bolj zavzeto lotijo izobraževanja, dobra ocena pa jih povsem „uspava“. Feed-back je prav gotovo pomemben faktor motivacije za izobraževanje, ne moremo pa napovedati, ali jo bo pri kakem dopisniku zvišal ali pa znižal. Če se neuspeh ponavlja, začne čez čas praviloma negativno delovati. Če se slabe ocene preveč ponavljajo, izobraževanje dopisnike vedno manj zanima, ali pa se jim celo upre. Čeprav bi se morda lahko izobraževali tudi v kaki lažji obliki, tega ne poskusijo več.

Evalvacija dosežkov učenja je pri dopisnikih bolj pomembna (najpomembnejši faktor motivacije), ker dejavnik, ki je sicer pričajoč pri običajnem pouku z odraslimi, odpade. To je vpliv učitelja (vodje izobraževalnega programa) in drugih članov skupini (razredu).

⁶ A. Moles in F. Mueller: Adult motivation to thought structuralization, str. 179

RADIO IN ŠOLA

Oddaje Nenavadni pogovori

med poletjem na I. programu vsako sredo ob 18.05

25. junij 1975, Socialna neprilagojenost

Oddaja bo obravnavala problem socialne neprilagojenosti. Če hočemo, da bo otrok sprejel norme svojega okolja, mora med njim in okoljem obstajati trdna čustvena vez. Kjer te ni, se otrok ne more identificirati s posredniki socializacije, to je s starši ali drugo osebo, ki otroka stalno vodi. Med otrokom in posrednikom socializacije nastane pomanjkanje čustvenih vezi. Za to je več vzrokov. Eden izmed teh je, da so starši premalo z otrokom. Nezaustojna skrb zanj, materialna negotovost, nezadostno ukvarjanje, pomanjkanje nežnosti in ljubezni povzročijo v otrokovem doživljanju občutek, da ne pripada nikomur. Iz tega izvirajo nezakorenjenost, nesposobnost navezovanja, otrok se čuti prikrajšana, zapostavljenega in ima manj vrednostne občutke. To, kar v začetku dajemo otroku, doživlja ta postopoma kot notranjo stalno kvaleteto. Zrcalo tega je puberteta, ki je pravzaprav preskusni kamen dotedanje vzgoje.

2. julij 1975, Kdo posluša, kdo komunicira?

Mnogi otroci in mladostniki menijo, da bi bilo med njimi in starši manj sporov, če bi se lahko pogovorili, komunicirali. Vsebinske analize v družinah mladostnikov s prole v družinah komunikacija med otrokom in starši zelo revna. V avtoritativnih družinah je že formalna pripravljenost staršev, da bi poslušali otrokov zagovor, stališča in podobno zelo majhna. V nekaterih družinah je nekomunikativnost značilnost družinskega načina življenja. Nihče se z nikomer ne pogovarja o osebnih problemih, komunikacije ostajajo zgolj prihodloško revna sporočila. So pa tudi družine, v katerih so starši na videz pripravljeni poslušati otroka, vendar pa je glede

vsebine pogovor vedno znova „mimogovor“. Dobra komunikacija med otrokom in starši pa je eden najpomembnejših korakov k reševanju in preprečevanju nasprotij. Za otrokov osebnostni razvoj je še posebno pomembno spoznanje, da je vredno iskati skupne rešitve problemov in sporov prav v pogovoru.

9. julij 1975, Mama nima nikoli časa zame

Mnoge matere, predvsem tiste, ki so zaposlene, nimajo dovolj časa za otroka. Poleg službe morajo opravljati še gospodinjstva dela, z otrokom preživijo le malo časa, pa še takrat so bolj fizično kot duhovno prisotne. Preveč so utrujene ali živčne, da bi se lahko ob otroku spostile in se z njim odkrito in pristransko pogovorile. Zaradi tega se čutijo krive, še bolj pa je prizadet otrok, ki ne more razumeti, zakaj imajo odrasli zanj tako malo časa. Otroci si nekaj časa prizadeva doseči, da bi se mati z njim ukvarjala, če pa je le prevečkrat zavrnjen, si skuša sam urediti življenje tako, da jo čim manj pogreša (rad je pri sosedih, gre raje na sprehod z drugim človekom ipd.).

16. julij 1975, Družinski poglavar

Oddaja bo obravnavala enakopravnost moža in žene, ki je še danes le malokje v resnici uveljavljena. V marsikateri družini ima oče še vedno patriarhalni položaj in ne dovoli, da bi se tudi v tej skupnosti razvili bolj demokratični odnosi.

23. julij 1975, Iščimo dobro voljo za mamo

Starši mnogokrat ne morejo sprejeti otroka takšnega, kakršen je. Že majhno odstopanje od „modela“, ki so si ga zamislili, povzroča zaskrbljenost in strah, pri otroku pa represivne reakcije. Tovrstne probleme srečujemo največkrat pri materi, za

katero sta rednost in urejenost nadvse pomembni lastnosti, in otroku, ki se težko prilagaja včasih že bolni težnji matere po čistoči in redu. Gre predvsem za matere z obsesivnimi osebnostnimi potezami, ki so odlične gospodinjke in ves dan pospravljajo. Stanovanje jim je svetišče. Tudi otrok mora biti vedno čist in urejen, vse stvari mora imeti pospravljene, ne sme se igrati po stanovanju, da ne bi razmetal ipd. Pri nekaterih otrocih lahko taka mati doseže, da se pokorijo njenim zahtevam: podobni postanejo zamišljenemu modelu, čeprav plačujejo to z izgubo sproščenosti. Drugi so bolj impulzivni, težje se podreajo, mati jih ne more vklemiti v svoj sistem čistoče in reda. Ob takem otroku je mati prizadeta, zaskrbljena ali depresivna. Z otrokom je vedno strožja, to pa rodi konflikt med njo in otrokom.

30. julij 1975, Nismo vsi enaki

Oddaja obravnavala problem različnosti med ljudmi. Ta različnost je po eni strani mikavna, saj prinaša bogastvo različnih sposobnosti, prizadevanj in izkušenj, po drugi pa je vir mnogih težav v sožitju in sporazumevanju. Zato si marsikdaj zaželimo, da ne bi bili drugačni od drugih, ampak da bi jim bili enaki. To si še posebno zaželi ljudje, ki se zaradi katerekoli od svojih različnosti znajdejo v bolj neugodnem položaju kot drugi.

6. avgust 1975, Fantje, pridite, jaz plačam.

Mnogi otroci ali mladostniki imajo velik denarja, ki ga pogosto ne smotno in nepremišljeno zapravljajo. Tako zadovoljujejo svoje različne uživaške potrebe in strasti ali pa se uveljavljajo pred drugimi. „Zgled“ budijo skomine tudi drugim otrokom, ki pa ne morejo tako zlahka do denarja. Želja po podobni uveljavitvi z materialnimi sredstvi jih lahko zavede v nedovoljena in kazniva dejanja. Oblikovalci takih neustreznih odnosov so predvsem starši, posebno tisti, ki imajo sami podobno neustrezen odnos do denarja; tisti, ki dajejo otrokom vse, kar si

zaželijo; tisti, ki pretirano popuščajo željam in zahtevam otrok po materialnih dobrinah in zadovoljtvah, in tisti, ki načelno otrokom ne dajejo denarja v roke, češ: denar otroke kvari. Prav s tem pa spodbujajo otroke k zahtevi po denarju, da se ne bi počutili manj vredne v primerjavi z drugimi.

13. avgust 1975, Jaz že ne zmorem

Podcenjevanje lastnih zmognosti, pasiven odnos do dela in do drugih dejavnosti izvirajo iz neugodnih družinskih razmer, ki so pri otroku ustvarile predstavo o lastni nezmožnosti. Predstava o samem sebi ima pomembno mesto pri oblikovanju osebnosti. Ta podoba se prične oblikovati že v prvih mesecih življenja pod vplivom okolja, v katerem otrok odrasča. Predstava o samem sebi je predvsem socialno pogojena. Odvisna je od tega, koliko in na katerih področjih je okolje dajalo otroku občutek sprejetosti in ga potrjevalo v njegovih uspehih. Iz sodb in vedenja drugih oseb sodi otrok o tem, koliko zmore, koliko velja, koliko je zaželen in ljubljen. Otroci, ki se utrjuje ob svojem prepričanju „jaz že ne zmorem“, postaja vedno bolj pasiven. V skupini vrstnikov prevzema tak otrok mesto zadnjega, sčasoma prične živeti ustrezno podobi, ki jo ima o sebi. Vse to sprememlja subjektivno trpljenje, objektivno pa izgubo dragocenih ustvarjalnih moči.

20. avgusta 1975, Grdi mali raček

Oddaja obravnavala problem skupin, ki mnogokrat odklanjajo posameznike, ki odstopajo po svojem videzu, vedenju ali drugih lastnostih. Različnost sama pa še ne negativna lastnost. Ni nujno, da je posameznik, ki ga skupina odkloni, slab, nesposoben, manjvreden. Posamezniki, ki jih skupina odklanja zaradi kakšne lastnosti, po kateri se razlikujejo od večine, imajo lahko sposobnosti ali lastnosti, zaradi katerih jih druga skupina, v kateri so te lastnosti cenjene, postavlja na prvo mesto.

27. avgusta 1975, Ne maram svojih staršev

V procesu socializacije učijo starši otroka, naj se prilagaja zahtevam in pričakovanju okolja, v katerem odrasča. Opustiti mora svoje primarno izrazito egocentrično usmeritev in se odpovedati uresničitvi mnogih želja in teženj, ki niso v skladu z željami in težnjami njegovega okolja. Za dobro socialno učenje, to je vedenje, ki je v skladu s pričakovanji okolja, dobi od staršev in drugih odraslih nagrado v obliki naklonjenosti, sprejetosti, priznanja. Te nagrade navdajajo otroka z zadovoljstvom. Nadomeščajo mu ugodje, ki bi ga bil doživljal, če bi sledil svojim primarnim impulzom in težnjam, ki so usmerjeni proti interesom okolja. Če pa se otrok ne podredi zahtevam svojega okolja, je kaznovan.

3. september 1975, Usoda in korak

Oddaja obravnavala problem izbire poklica. Mladega človeka vodijo pri izbiri poklica najrazličnejši motivi; te lahko razdelimo v glavnem na prave in neprave. Pravi motivi označujejo bistvene razloge, ki vplivajo na izbiro poklica. To so predvsem zanimivost in privlačnost poklica ter sposobnosti za opravljanje tega, nepravi motivi pa predstavljajo tiste lastnosti, ki jih poklic dobiva v določenem socialnem položaju ali s subjektivno interpretacijo posameznika, kot so uglednost, umazanost, nagrajevanje ipd. Mlademu človeku pogosto te zunanje opredelilne zabrisajo pravo podobno in značilnosti poklica in tako usodno vplivajo na njegovo izbiro poklica.

10. september 1975, Kdaj boste že enkrat zadovoljni z menoj?

Prevelika zahtevnost pri vzgoji je pri starših najmanj tako pogosta kot popustljivost in razvajanje. Zdi se nam, da s strogostjo manj tvegamo kot z lepim ravnanjem. Taki starši niso z otrokom nikdar zadovoljni, vedno zahtevajo za stopnjo več, kot je otrok dosegel. Za tako zahtevnostjo se nemalokrat skrivajo tudi različni osebni problemi staršev, bodisi nezadovoljene lastne želje, ki

jih skušajo uresničiti s pomočjo otroka, bodisi prikrita agresivnost do otroka, ki jim je morda na poti pri doseganju lastnih ambicij. Namesto pretirane kritike in pretiranih zahtev bi morali starši čim bolj uporabljati pozitivna motivacijska sredstva, ohraniti pa pravo mero doslednosti.

17. september 1975, Nočem biti odličenjak

Odličen uspeh izgublja pomen in privlačnost, kakršnega je imel še pred nedavnim. To ni več visoki, vredni in častni cilj, za katerega bi se bili učenci ali dijaki pripravljali zagrizeni boriti. Trdimo lahko celo, da je odličen uspeh za učenca tudi nekaj neprijetnega, nekaj, s čimer se pretirano izpostavlja in se zato znajde med sošolci velikokrat v neugodnem položaju. Najbolje je biti nekje v sredini, v povprečju. Pogosto pa si v razredu celo bolje sprejet, če imaš nezadostne ocene. Te spremembe v pojmovanju vrednot so povezane z nekimi splošnejšimi, pomembnejšimi pojavi in spremembami časa, ki v njem živimo.

24. september 1975, Seksualni prestopki kot posledica čustvenih motenj

Oddaja obravnavala problem deklet, ki pridejo v zavod zaradi prežgodnjih in preštevilnih seksualnih stikov. Pri teh dekletih gre ponavadi za motnje na čustvenem področju, za tako imenovano zavrsto erotičnega področja. Ta se zrcali v nesposobnosti zadovoljevanja potreb po ljubljenosti, sprejetju in naklonjenosti. Najobčutljivejša doba za nastanek te zavrsto je med četrtem in petim letom starosti. V tem obdobju začne otrok spoznavati odnose med ljudmi, zveze med dogodki in pojavi. Začne se zavedati pomena svojega vedenja, vedno bolj pa se zaveda tudi načina, prek katerega zbudi odziv v svojem okolju. Otroci, ki čuti, da ga okolje zapostavlja ali pa da je le-to do njega brezbržno, bo skušal to stanje spremeniti. Za otroka namreč ni hujšega, kot če se nihče ne zmeni zanj. Laže prenese celo kazen in grajo kot pa popolno brezbržnost.

ARMADA SMO VSI

Za konec

Prav je, da se ob koncu leta vprašamo: Ali je postala naša rubrika v resnici to, kar smo želeli — tribuna vseh prosvetnih delavcev, ki tako ali drugače sodelujejo pri krepitvi splošne ljudske obrambe? Čeprav se nam naši bralci niso neposredno odzivali, menimo, da smo vendarle zadostili njihovim interesom in pisali o tistih vprašanjih in problemih, s katerimi imajo opravka pri svojem delu. Podobno nameravamo urejati rubriko tudi v prihodnjem šolskem letu, zato znova vabimo bralce k sodelovanju. Samo tako bo vsebina rubrike odsev njihovih resničnih potreb in interesov.

PRIZADEVANJA...

V preteklem šolskem letu smo razpravljali predvsem o tem, koliko so mladi Slovenci motivirani za vojaški poklic, kako se odločajo zanj in za šolanje v srednjih in visokih vojaških šolah. Posebno nas je zanimalo, zakaj med mladimi Slovenci ni dovolj zanimanja za vojaške poklice.

Kritično smo ocenili, kako poteka obveščanje o vojaških šolah in akademijah na Slovenskem in še posebno v šolah. Prav to so namreč želeli zvedeti naši bralci — učitelji, katerih naloga je seznanjati učence z vojaškim poklicem in vojaškim šolskim sistemom. Žal pa so bili sami o tem dostikrat premalo poučeni, saj niso imeli možnosti, da bi dobivali informacije iz uradnih virov.

Opozarjali smo na različna stališča in predsodke, ki so nas ovirali pri usmerjanju mladih v vojaški poklic in vojaške šole; na razmišljanja in pojmovanja učencev in njihovih staršev, ki so vplivala na njihovo odločitev za ta poklic. Najbrž nismo zajeli vseh vprašanj in problemov, ki se pojavljajo, zato boho o njih v tej rubriki še pisali.

Skratka, rubriko smo oblikovali po zasnovi, ki smo jo objavili v eni izmed lanskih števil Prosvetnega delavca, ki je izšla oktobra.

Razumljivo je, da nas za-

nimajo rezultati naše akcije, začete leta 1974/75, s katero naj bi dosegli, da bi se v vojaške šole in akademije vpisalo ustrezno število mladincev iz naše republike. Kako je na to vplivala naša rubrika? Tega gotovo ni mogoče natančno oceniti, saj so prizadevanja prosvetnih delavcev le del široke družbene akcije.

DOSEŽKI

Natančnih podatkov o vpisu v vojaške šole in akademije v prihodnjem šolskem letu še nimamo, ker natečaj za vojaško akademijo in vojaško gimnazijo v Ljubljani še niso končani. Zato lahko navedemo samo število kandidatov, prijavljenih v srednje vojaške šole (brez gimnazij). Pri tem je treba upoštevati, da bo število tistih, ki bodo sprejeti, precej manjše. Na to bodo vplivali: psihofizična pripravljenost kandidatov, njihov doseženi šolski uspeh, odstop posameznikov in drugo.

Iz Slovenije se je letos prijavilo v srednje vojaške šole več

kot 140 kandidatov. To število ni dokončno, ker natečaj za vojaško gimnazijo še vedno traja. Kaj nam pove navedena številka?

Predvsem to, da se sedaj mladi bolj zanimajo za srednje vojaške šole. V zadnjih letih se je za te šole odločilo le okrog 20 naših mladincev, letos pa se jih je prijavilo več kot 70! Drugi se bodo vpisali v vojaško gimnazijo Franc Rozman Stane v Ljubljani.

Opozorimo naj še na podatek, da so kandidati kar iz dveh tretjin slovenskih občin, in sicer: 18 iz Maribora, 9 iz obalnih občin, 8 iz Lendave itn. Veča se tudi zanimanje za šolanje v vojaški gimnaziji, ki bo letos prvič odprla svoja vrata osnovnošolcem. Na to je prav gotovo vplivalo uspešno delo vojaškega internata Franc Rozman—Stane, ki je nakak začetek te gimnazije. Iz tega internata bo letos odšla prva večja skupina — okrog 30 gojencev — v vojaške akademije. Za vpis v novo ljubljansko vojaško gimnazijo naravoslovno mate-

matične smeri kandidira več kot 70 slovenskih učencev.

Poleg večjega vpisa mladih iz Slovenije v vojaške šole pa je treba opozoriti še na nekatere druge pomembne dosežke pri pridobivanju mladih za vojaški poklic.

Tako smo bili letošnjega februarja priča uspešno izvedenemu informativnemu dnevu, ki se ga je udeležilo več kot 300 srednješolcev iz vse Slovenije. Zgovoren je že tale podatek: lani je prišlo na informativni dan o vojaških šolah le 30 učencev!

Spomnimo se tudi, da je maja 96 mladincev — kandidatov za vojaške akademije obiskalo vojaško akademijo kopenske vojske v Beogradu. Gotovo se vsi ti ne bodo vpisali vanjo, spoznali pa so ustanovo, o kateri so doslej obiskovalci govorili samo pohvalno.

Priznanje pa moramo izreči tudi vsem, ki so pripomogli k pomembnemu napredku na področju informiranja o vojaških šolah in poklicih:

— novi priročnik „Kaj daje

vojaški poklic mlademu človeku“ je povsem upravičil naša pričakovanja (kljub nekaterim pomanjkljivostim);

— republiški sekretariat za narodno obrambo ni štedil z denarjem in napor; o tem pričajo barvni lepaki za srednje vojaške šole in večbarvni prospekt žepnega formata o novi vojaški gimnaziji v Ljubljani;

— Svoje gradivo so prispevale tudi: letalski vojaški akademiji (tehniška in pilotska) ter vojaška akademija kopenske vojske.

Lahko trdimo, da so tudi prosvetni delavci pomagali oživeti dejavnost na tem področju in dali veliko tehničnih pripomb glede vsebine in oblike posameznih informacij.

Opravljen del je torej temelj dolgoročne in družbeno zelo pomembne akcije. Uspešnosti dela naših bralcev torej ni mogoče meriti samo s številom tistih, ki so kandidirali ali bili sprejeti v vojaške šole in akademije v posameznem šolskem letu.

FRANC VRANČIČ

Vinko Rupnik

Umirilo se je srce velikega človekoljuba. Umrli je mož, ki je neprestano delal in posvečal vse svoje moči slušno in govorno prizadetim ter družbene pomoči potrebnim ljudem.

Rojen je bil leta 1904 na Črnem vrhu. Učiteljeval je v Sodražici, kot defektolog poučeval gluhe v Ljubljani, po osvoboditvi pa je postavil temelje posebnega šolstva na obalnem območju. Do upokojitve je bil ravnatelj zavoda za korekcijo sluha in govora, kot neutrujen družbeni delavec pa je delal vse življenje. Med NOB je aktivno sodeloval v OF. Umrli je nenadoma v bolnišnici, pokopali pa so ga letošnjega maja v Piranu.

Njegova prezgodnja smrt je globoko prizadela vse, ki smo dolga leta z njim delali in iskali nove poti v surdo- in audiopedagoški praksi. Nam, takrat najmlajšim, je bil tovarš Vinko odlični mentor, ki nas je ob tolmačenju osnov praktične fonetike in ob skupnem delu v prvem razredu uvajal v pridobivanje glasovnega govora gluhih otrok. Otrokom v zavodu je z velikim veseljem sestavljal in urejal prvi šolski list SONČEK, ki je izhajal tri leta pred vojno. V društvu gluhih je vodil kulturno skupino in z njo prirejal v raznih krajih Slovenije nastope. Gluhe je naučil, da so v razumljivem govoru igrali dve igrici. Prikazali so tudi delo raznih poklicev in tako opozarjali široko javnost na zaposlitev gluhih. Rupnik je bil tudi neutrujen odbornik in član učiteljskega pevskega zbora Emil Adamič; pripravljali so vse potrebno za tečaje zborovodij, pevske vaje članov zbora iz skoraj vse Slovenije, turneje po Jugoslaviji, Čehoslovski in Bolgariji, pa tudi koncerte doma in na tujem za takratni najboljši mladinski pevski zbor Trboveljski slavček. Leta 1956 je zaslužen prejel zlato značko učiteljskega pevskega zbora.

Po osvoboditvi je organiziral v Portorožu zavod za gluho mladino, postal ravnatelj in sprejel za nekaj časa v zavod še slepo in vzgojno neprilagojeno mladino. Poleg svojega rednega dela v zavodu je opravljal še veliko odgovornih družbenopolitičnih funkcij. Več let je bil pevovodja zbora gojencev pomorske šole v Piranu, ves čas pa neutrujni sodelavec v Društvu gluhih v Piranu, soustanovitelj republiške Zveze društev slušno prizadetih v Ljubljani in častni član Zveze gluhih in naglušnih Jugoslavije. Stene njegove delovne sobe v sicer skromnem stanovanju so polne diplom, pohval in obvestil o častnem članstvu. Zaslužil jih je, saj je vse življenje resnično delal le za druge; brezdelja ni poznal, še manj pa skrbi za svoje blagostanje.

Predan skrbi za slušno prizadete, se je star 70 let ponovno zaposlil v zavodu in prevzel 12 ur dela v oddelku najtežje prizadetih učencev. Ko je letos zgodaj pomladi slavil učiteljski pevski zbor Emil Adamič petdesetletnico, je prišel v Ljubljano tudi Vinko Rupnik. Z nami, starimi pevci, se je tudi on kot najstarejši pridružil sedanjim pevcem na odru in zanosno zapel Adamičevo žalostinko Hribi se beli so...

Bil je neponovljiva osebnost pravega socialističnega humanista. Tak nam bo ostal v spominu kot svetel lik človeka.

E. ULAGA

Ivo Penko

V domžalski občini je v zadnjih desetih letih smrt iztrgala iz naših vrst že veliko najaktivnejših in požrtvovalnih učiteljev. Mnogo prezgodaj so umrli tovariši, ki so morali po osvoboditvi trdo zavorati nove brazde na polju našega šolstva. Pri tem so žrtvovali moči in tudi dragoceno zdravje. Med nami ni več vedno nasmejanega Srečka Berlota, Franja Bitenca, Janeza Keržana, Rudija Strehovca, Slavka Sicherla, Franca Flajsa in Toneta Robiča. Vsi ti so bili na odgovornih in vodilnih mestih v prosveti, aktivni ne samo v šoli, temveč tudi v družbenopolitičnih in gospodarskih organizacijah.

Sredi letošnjega maja smo izgubili še tov. Ivo Penko. Prav letos bi dopolnil šestdeset let in dočakal svoj težko zaslužen pokoj. Težka in neozdravljiva bolezen mu je spodkopala zdravje. Pokojni Ivo je služboval po raznih krajih na Štajerskem, kjer ga je doletela okupacija. Interniran je bil z družino na Hrvaško, od koder se je vrnil v Ljubljansko pokrajino. Od tu je moral v taborišče na Rab. Po osvoboditvi se je takoj lotil dela; pomagal je povsod, kjer je bilo treba. Nazadnje je poučeval na radomeljski šoli kot razredni učitelj in učitelj glasbe in petja. Svojo dejavnost je dokazal tudi v vseh družbenopolitičnih organizacijah in upravnih forumih. Kot aktivni sodelavec pri RK se je uvrstil med krvodajalce in sam dal osemnajstkrat kri. Bil je član in tajnik KO, ZB Radomlje, odbornik Sveta KS Radomlje. Kako priljubljen je bil pokojni Ivo med mladino in prebivalstvom, je pokazal pogreb. Udeležilo se ga je nad tisoč ljudi. Od njega so se z govorom poslovili: njegova učenka, predsednik radomeljske šole in predstavnik družbenopolitičnih organizacij. Ob zvokih godbe in pevcev so se prapori Zveze borcev še zadnjikrat poklonili spominu pokojnega Iva, šolarji pa so s številnimi sopki cvetja zasuli žaro s pokojnikovim pepelom.

NACE VODNIK

Odbor za medsebojna razmerja pri
OSNOVNI ŠOLI DUŠAN KVEDER-TOMAŽ LITJA

razpisuje prosta delovna mesta:

— učitelja matematike in fizike, P ali PRU na matični šoli za nedoločen čas

Na voljo je dvosobno stanovanje v novem bloku.

— učitelja razrednega pouka, PRU ali U, na šoli Polšnik. Samska soba.

Dodatek za težko delovno mesto.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Komisija za volitve in imenovanja
SKUPŠČINE OBČINE DOMŽALE

razpisuje prosto delovno mesto

— ravnatelja Centra srednjih šol Domžale

Pogoji: visoka izobrazba pedagoške smeri in drugi pogoji iz zakona o srednjem šolstvu, sposobnost za vodenje in organizacijo centra, družbenopolitična aktivnost ter moralnopolitična neporečnost.

Rok za prijave je 15 dni po objavi razpisa. Kandidati naj pošljejo ponudbe komisiji za volitve in imenovanja skupščin občine Domžale skupaj z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa.

Zasavski premogovniki Trbovlje, TOZD rudarski šolski center Zagorje

razpisuje za šolsko leto 1975/76 naslednje število prostih učnih mest:

70 učnih mest za poklic rudarja

30 učnih mest za poklic rudarja-kopača

3 učna mesta za poklic zidarja

3 učna mesta za poklic tesarja in

3 učna mesta za poklic kovača

Izpolnjevat je treba tele pogoje:

Učenci rudarske stroke morajo imeti za izučitev poklica rudarja kopača končanih najmanj 6 razredov osnovne šole. Za izučitev poklica rudarja in vseh drugih poklicev mora imeti učenec uspešno dokončanih 8 razredov osnovne šole ter veselje do poklica, biti mora pa tudi telesno in duševno zdrav.

Rudarski šolski center Zagorje daje učencem vseh strok:

- mesečno nagrado, ki se sestoji iz stalnega in gibljivega dela
- brezplačno oskrbo v domu
- zunajšolsko uveljavljanje
- najsposobnejšim štipendijo za nadaljnje šolanje.

Šolanje traja tri leta. Po uspešno končanem šolanju si učenec pri dobi ustrezno kvalifikacijo in zagotovljeno delovno mesto pri Zasavskih premogovnikih Trbovlje.

Osemdesetletnica Cvetka Ščuka

Na celjski gimnaziji upokojeni profesor Cvetko Ščuka je pred nedavnim slavil osemdesetletnico. Njegovi nekdanji učenci se z veseljem spominjajo pedagoga in akademskega slikarja, čigar delo in osebnost sta se vtisnila v vsakogar, ki je bil deležen njegovega razumevalnega pedagoškega dela in smisla za preprosto lepoto.

Cvetko Ščuka je bil rojen leta 1895 v Trstu, kjer se je tudi šolal. Nato je moral obleči avstrijsko vojaško suknjo, v Galiciji leta 1915 pa je prešel na rusko stran. Prostovoljno se je prijavil k srbski diviziji in bil ranjen. Razočaran zaradi velikosrbskega nacionalizma je prestopil v jugoslovanski bataljon. Nato so ga izbrali za deputata v delavsko-vojaškem sovjetu. Po vojni je prišel v Trst in študiral na akademiji v Firencah. Zaradi raznarodovalnega procesa pod fašizmom je moral pribežati v Slovenijo. Postal je profesor risanja v Murski Soboti, od leta 1933 je živel v Celju in poučeval na celjski gimnaziji. Ko so prišli nacisti, so ga zaprli, dlje časa je moral preživeti v Admontu na Avstrijskem. Povezal se je z ilegalnim gimnazijem. Po letu 1945 je znova poučeval na gimnaziji in na učiteljskiuču v Celju.

S slikarjem Albertom Sirkom je v Celju vodil šolanje mladih nadarjenih šolarjev, sam pa je deloval tudi širše, organizacijsko. Ukvarjal se je z inscenacijo, z lutkarstvom, kot slikar pa je Cvetko Ščuka samoniklo razvil pokrajino in tihožitja v akvarelu in olju. Njegove slike so jasne, preproste, s smislom za barvno razporeditev. Cvetko Ščuka je razstavljal v Celju, Murski Soboti, v Mariboru in Beogradu.

Učenci so dojeli njegovo navezanost na risanje in slikanje, kdor koli je iskal širše podpore, je našel pri Cvetku Ščuki razumevanje in spodbudo. Učenci so cenili njegovo vedrino in humor, s tem je znal narediti prijetne ure tudi tistim, ki jim je šlo risanje težko izpod rok. Posebno spodbudno je delovala njegova sproščenost pri risarskih zahtevah, saj profesor C. Ščuka ni bil naklonjen ozkim tirnicam formalističnega koncepta, ki duši ustvarjalnost mladih. Čeprav se je umaknil v zaslužen pokoj, pa je jubilarin lahko zadoščen, da se ga njegovi učenci spominjajo z veseljem, spoštovanjem in priznanjem. To pa so pedagogu najlepša voščila.

zacija?

V zadnjem obdobju je bilo opravljeno pomembno delo. Razveseljivo je veliko število novih članov, posebno pa to, da se v Samopomoč vključujejo celote delovne skupnosti s posameznih šol. To je ohrabrujoče, je pa tudi dokaz, da je bilo dosedanje delo te organizacije uspešno.

Za glavnega poverjenika mariborskega območja je bil izvoljen Vlado Šuster iz Razvanja pri Mariboru, Samopomoč Slovenije pa vodi še nadalje profesor Rado Torkar.

V. D.

V znamenju tovarištva in solidarnosti

Nadvse optimistično, tovariško razpoloženje je bilo na letni skupščini. Samopomoči sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev, ki je bila tokrat v klubu prosvetnih delavcev v Mariboru. Zopet se je pokazala globoka, tovariška in solidarnostna zavest lepega števila prosvetnih delavcev, ki ostajajo zvesti tej humanitarni, socialni organizaciji.

Že res: časi so se spremenili, toda Samopomoč ostaja tudi po 77 letih svojega človekoljubnega delovanja trdno na svojih pozicijah. Med 2538 njenimi člani prevladujejo starejši, ki pa so ji zvesti že dolga leta.

Udeležba štajerskih tovarišev in tovarišic je bila lepa. Ni kaj reči! In sklepi skupščine? Nedvomno je med najpomembnejšimi sklep, da lahko postane član Samopomoči sedaj vsak prosvetni delavec ne glede na starost! Vsekakor je to pomembna odločitev, ki naj združi v krog prijateljev Samopomoči še več mladih in najmlajših prosvetnih delavcev. Posmrtnina ostaja na dosedanj višini 2.000 — din, bo pa lahko zvišana, ko bo našlo svojo pot v Samopomoč še več naših prosvetnih delavcev. Uspešnost te akcije pa ni odvisna samo od upravnega odbora in poverjenikov, temveč od nas vseh,

posebno pa še od pripravljenosti sindikalnih organizacij in vodstev šol. Dobra beseda vedno dobro mesto najde. Na skupščini niso pozabili izreči posebnega priznanja Prosvetnemu delavcu, ki pozorno spremlja dejavnost Samopomoči, ter Sindikatu delavcev vzgoje in izobraževanja, ki podpira njena prizadevanja. Samopomoč je nedvomno tudi etično — vzgojna ustanova tovarištva, ki ima vedno svojo ceno. Na skupščini so sklenili, da bo še naprej deloval socialni sklad za brezobrestna posojila in da bo letna redna članarina še nadalje 80 din. Je to previsok znesek za vstop v to organi-

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Prosvetni delavci z neustrezno izobrazbo

VPRAŠANJE: Zakon o srednjem šolstvu določa v svojem 39. členu, da učitelj, ki ne

opravi strokovnega izpita v petih letih, ne sme več opravljati vzgojnoizobraževalnega dela v srednjih šolah.

Pri nas je bila za določen čas (eno leto) sprejeta v delovno razmerje učiteljica z nedokončano višjo tehniško šolo. Po

vsakoletnem razpisu delovnega mesta je bilo z njo vedno znova sklenjeno razmerje za določen čas — eno leto. Ali lahko tudi sedaj, ko je preteklo petletni rok — če razpis ne bo uspešen — obnovimo z njo delovno razmerje za določen čas (eno leto)?

Imamo še drug primer: profesor geografije v petih letih še ni opravil strokovnega izpita. Ali mu moramo odpovedati delovno razmerje, in ali se — če razpis ne bo uspešen — lahko prijavi za delo za določen čas (eno leto)? (Z.F.)

ODGOVOR: Republiški zakon o medsebojnih razmerjih v združenem delu (Ur. l. SRS, št. 18/74) je za takšne primere uzakonil rešitev v svojem šestem členu. Ta člen namreč pravi: „Če se na objavo ali javni razpis ne prijavijo kandidati ali

se prijavijo kandidati, ki ne izpolnjujejo objavljenih oziroma razpisnih pogojev, lahko delavci v delovni organizaciji odločijo, da bodo objavo oziroma javni razpis ponovili ali da bodo na delovno mesto začasno sprejeli delavca, ki ne izpolnjuje vseh pogojev. V takem primeru se delavec razporedi oziroma sprejme v združeno delo za določen čas, dokler se delovno mesto ne zasede po objavi ali javnem razpisu, vendar najdalj za eno leto.“

V tem členu je torej odgovor na postavljeno vprašanje. Tudi iz prakse je znano, da organizacije združenega dela, ki nikakor ne morejo dobiti ustreznih strokovnjakov, tudi po večkrat sklepaajo razmerja za določen čas z delavci z neustrezno strokovno izobrazbo, saj navedeni zakon glede tega ne določa omejitve.

dr. LS

In še enkrat o jubilejnih nagradah

VPRAŠANJE: V prosveti so razne šole delile jubilejne nagrade različno: nekatere glede na delo na isti šoli, druge glede na delo v prosvetni službi, spet tretje za delo v isti občini. Na naši šoli je bila večina prosvetnih delavcev za to, da se upošteva delovni staž v prosvetni službi, administrativna služba pa je vendarle razdelila jubilejne nagrade glede na delo v isti občini. Zanima nas, ali lahko nekdo tak način razdelitve razveljavi, saj določbe o tem v samoupravnem splošnem aktu niso dovolj precizne. Slišali smo, da tudi republiški sindikat priporoča delitev glede na leto službovanja v isti stroki (prosveti), ne glede na občino, saj so bili prosvetni delavci nemalo kratki premeščeni v drugo občino proti svoji volji ali sicer po potrebi službe (C.M.).

ODGOVOR: Administracija ni pooblaščen deliti jubilejne nagrade po svoji lastni presoji,

temveč je vezana na določila samoupravnih sporazumov oziroma na sklep delovne skupnosti oziroma organa samoupravljanja za primer, kadar so določbe o tem nejasne. Strinjamo se s tem, da je najboljša rešitev upoštevati staž v isti stroki, ne pa v isti občini; saj je bilo zelo veliko ljudi primorano sprejeti premeštevati ali dodeliti na delo v neki drugi občini. Sindikalna lista sicer pravi, da se dajejo jubilejne nagrade po delovni dobi v delovni organizaciji, vendar pristavlja, da mora splošni akt vsakega udeleženca sporazuma določiti, katera prejšnja določba se upošteva za višino jubilejne nagrade. Tako lahko tudi vaša delovna skupnost v splošnem samoupravnem aktu določi, da se upošteva za višino jubilejne nagrade služba v prosvetni stroki, ne pa v isti občini, kakor je to samovoljno raztolmačila vaša administracija. Videti je poleg tega, da se vaša delovna skupnost niti ne zaveda svojih samoupravnih pravic, ko dovoljuje administraciji samovoljno tolmačenje sicer morda res nejasnega sporazuma.

dr. LS

ŠOLA ZA ŽIVINOREJSKO VETERINARSKO TEHNIKE V LJUBLJANI, Cesta v Mestni log 47

razpisuje prosta delovna mesta za nedoločen čas

- učitelja matematike in fizike
- učitelja telesne vzgoje in obrambe in zaščite
- učitelja veterinarstva (fiziologija in anatomija)

Osební dohodki po pravilniku o OD.

Kandidati morajo poleg strokovnih, družbeno moralnih lastnosti izpolnjevati še pogoje:

- da imajo visoko izobrazbo.

Pismene prijave z navedbo o dosedanjih zaposlitvah pošljite ravnateljstvu šole 20 dni po objavi razpisa.

Nastop službe 1. septembra 1975.

kultura

11. mednarodni grafični bienale

Grafični bienale v Ljubljani je vsakič posebno doživetje, bienale grafike v svetovnem merilu pa ima že svoje ustaljeno mesto ne le pri nas, pač pa tudi v mednarodnem merilu. Spricho redkih mednarodnih večjih likovnih prireditev ne le v Ljubljani, ampak tudi v Sloveniji, je obsežna razstava grafičnih listov v Moderni galeriji še posebno privlačna za vsakogar, ki mu je blizu grafična umetnost. Ni treba posebej poudarjati, da se je grafika v povojnih letih zelo uveljavila in „osamosvojila“; znebila se je slikarske podrejenosti in postala enakovredna veja likovne umetnosti. Grafika je zaradi dostopnosti postala mnogo bolj razširjena in upoštevana kot kdajkoli prej.

11. grafični bienale je pritegnil k sodelovanju 519 (!) avtorjev. Strokovna žirija jih je odbrala 192. Skupaj z vabljenimi avtorji razstavlja 440 avtorjev iz 51 držav, na razstavi pa je prikazanih 1259 grafičnih listov. Poleg tega, da postaja Moderna galerija pretesna — tudi za domačo, stalno razstavo — pa je pri izbiri seveda odločala kakovost. Osemčlanska mednarodna žirija je prisodila

Naraščajoča voda, 1974, barvna litografija in sitotisk, Metka Krašovec

Veliko premijo Japoncu Akiri Matsumotu, premiji pa Andreju Jemcu in Američanu Ronu Kitaju. Med številnimi odkupnimi nagradami in priznanji so med jugoslovanskimi umetniki zastopani: Borislav Aleksić, Adriana Maraz, Vjenceslav Richter, Gorazd Šafran in Miroslav Šutej. Grafični bienale zastopa najrazličnejše smeri in tehnike sodobne grafike. Med drugim je morda letos opazna naslonitev na nekatere stare mojstre glede predelave njihove motivike ali vključevanja le-te v nove kategorije. Več novih imen daje razstavi še posebno privlačnost. Razstava bo odprta do 31. avgusta.

Letošnji 11. grafični bienale je prinesel tudi novost — ob razstavi so posvetili dvorano izboru kritikov. Osemnajst kritikov iz prav toliko držav je izbralo grafika po svojem okusu in tistega, ki po njihovem mnenju predstavlja najzanimivejši dosežek v sedanjosti. Odnos „umetnik—kritik“ je raznolik odsev spremljanja grafične sedanjosti in kot svojevrstna razstava v razstavi. Jugoslovansko kritiko je zastopal Marijan Tršar, ki je izbral Adriano Maraz, označujoč njeno grafiko kot tehnično pretanjeno, prvobitno v motiviki in povednosti.

Razsežnost grafične razstave omogoča odkrivanje sedanjih teženj v grafični umetnosti in daje vpogled v to, kar se zrcali v grafiki v svetovnem merilu. Lahko je reči, da je bienale vsakomur v zadovoljstvo — radovednemu „nedeljskemu“ obiskovalcu, pa tudi zahtevnemu ali celo razvajenemu poznavalcu sodobnega likovnega dogajanja. Prav ta širina, odprtost in kakovost dajejo ljubljanskemu mednarodnemu grafičnemu bienalu posebno privlačnost.

Galerija Bogenšperk

„Igra in delo“

V počastitev dneva mladosti in 30-letnice osvoboditve so v galeriji Bogenšperk odprli 23. maja likovno razstavo pod naslovom „IGRA IN DELO“.

Organizatorja razstave galerija Bogenšperk in občinska Zveza prijateljev mladine Litija sta k sodelovanju povabila vse šole v občini. Odzvale so se le nekatere. K razstavi sta največ prispevali šoli Litija in Smartno z nekaterimi podružnicami. Izdelki njihovih učencev so zanimivi, sveži po izrazu in sploh vredni pozornosti. Skupaj z učenci razstavlja tudi študent-kipar Zlato Rudolf iz Litije.

Ob slovesnem odprtju razstave je bil krajši recital: mladinci so brali pesmi Bojane Šeruga in Rajka Muljavca, ki sta pred leti obiskovala litijsko šolo. Razdelili so tudi 22 knjižnih nagrad učencem, ki so imeli na razstavi najboljše likovne izdelke.

To privlačno razstavo sta uredila likovna pedagoga in slikarja Jože Meglič iz Smartnega in Polde Mihelič iz Litije, ki zaslužita vse priznanje.

MILOŠ DJUKIĆ

Umetniški jubilej

V avli osnovne šole „Franc Rozman-Stane“, v Smartnem pri Litiji je bila maja kulturna prireditev, ki se je bodo obiskovalci radi spominjali. Šolsko kulturno društvo „Zvonček“ je priredilo svečano proslavo ob desetletnici dela literarnega krožka, z njo pa je počastilo še 30-letnico osvoboditve ter letošnji dan mladosti. Pokroviteljstvo nad svečanostjo je prevzelo Časopisno tiskarsko podjetje Pravica-Dnevnik, zastopali pa so ga direktorja obeh TOZD Božo Kovač in Božo Sintič, ter urednik Dnevnika Sandi Sitar.

Mladi literati so se dogovorili, da bodo na slovesnost povabili tiste priznane umetnike, ki so bili že večkrat njihovi gostje. Vabilu so se radi odzvali operni solisti: Vanda Gerlovičeva, Rudolf Franc in Ladko Korošec s pianistko Zdenko Čudnovo, pesnik Tone Pavček, igralca mladinskega gledališča iz Ljubljane Niko Goršič in Sandi Pavlin, iz Trsta pa je prihitel v Smartno igralec stalnega slovenskega gledališča Stane Raztresen.

Poslušalci, mlajši in starejši, ki so povsem napolnili avlo, so pozorno spremljali posamezne točke. Težko je reči, katera jim je bolj ugajala in kdo jih je najbolj navdušil. Omenimo naj le samospjev Kmečko srce, ki ga je uglasbil na besedilo Marjanice Colaric predmetni učitelj glasbe na šmarnski šoli Janko Slimšek, prvič pa ga je javno predstavila sopranistka Vanda Gerlovičeva.

Prireditev je popestril nastop domačega moškega pevskega

zboru. Potem ko je odpel dve pesmi, je začel skromno slovesnost, s katero so prireditelji počastili 25-letnico umetniškega dela sopranistke Vande Gerlovičeve.

Po končanem sporedu so si nastopajoči, gostje in drugi obiskovalci ogledali še razstavo o desetletnem delu krožka, ki je v tem času opravljal v kraju in okolici pomembno kulturno poslanstvo.

Od leta 1965 do letos je bilo v Smartnem kar 81 različnih domačih in tujih umetnikov (književnikov, gledaliških igralcev, opernih solistov, instrumentalistov) ali ansamblov; krožek je organiziral v tem času 54 samostojnih literarnih nastopov, njegovi recitatorji pa so sodelovali na 59 šolskih in krajevnih proslavah. Prevzeli so organizacijo 23 glasbenih prireditev, obiskali pa so tudi 57 gledaliških predstav v Smartnem, Litiji in Ljubljani, ki so jih odigrala poklicna gledališča. Tako je bilo na vseh prireditvah in gledaliških predstavah v desetih letih več kot 22.000 solarjev, mladine in odraslih. Mnogi člani krožka so kot dopisniki pošiljali sestavke v vse slovenske mladinske liste, priloge in radio; uredništva so jim jih objavila več kot 300, napisali pa so jih vsaj trikrat toliko.

Šolsko kulturno društvo „Zvonček“, ki so ga na šoli v Smartnem ustanovili pred tremi leti na pobudo literarnega krožka, uspešno nadaljuje kulturno tradicijo kraja.

Stilizirana krajina

V galeriji Mestne hiše v Kranju si lahko do začetka julija ogledate samostojno retrospektivno razstavo likovnih del akademskega slikarja in likovnega pedagoga Kamila Legata.

Njegove krajine so znane po vsej Sloveniji, saj ima umetnik za seboj več samostojnih in skupinskih razstav, sodeloval pa je tudi pri številnih slikarskih kolonijah.

Prejel je Prešernovo nagrado Gorenjske 1971, odkupno nagrado Ex tempore 1973 in nagrado DSLU 1973. Slikar živi in dela v Trzinu.

To pot so umetnikove krajine, upodobljene v olju, prijetno presenečenje. Slikar, ki je pred leti še dokaj realistično upodabljal krajino, se je najbrž dokončno, poslovil od tradicije.

Z njegovih krajin so izginile podrobnosti slike so zaživele v sveži likovni obleki. Izrazite, v kontrastnih barvah izražene in izvirno doživljene krajine, so postale novo likovno sporočilo.

Odlikujeta jih izredna preprostost in plastičnost. Gospodar izraza je slikarjevo razpoloženje, barvitost pa njegova služabnica.

Lahko bi rekli, da so nova olja nekakšna „stilizirana krajina“. Skoraj neverjetno se nam zazdi bliskovito spreminjanje ploskve v prostornino, v plastično gmoto. Eliptična ploskev nenadoma postane lahko tudi vijugasta linija, morda celo abstrakcija.

Slikarjeva olja od Izlake (1969), ki so prvi korak na novi poti, pa vse do njegovih najnovejših Haloz A I (1975), ki so pečat umetnikovega sedanjega izraza — so brez dvoma na najvišji ravni novega načina upodabljanja krajine v Sloveniji.

TEA DOMINKO

NI'GLOBINE

Vse govori, nihče ne zna več razumeti. Vse pade v vodo, toda nobena reč ne pade več v globoke vodnjake.

Friedrich Nietzsche

MOČVIRJE

Tako dolgo je živel v močvirju, da se je moral spremeniti v žabo in v krastačo.

Friedrich Nietzsche

AKTUALNO O DANAŠNJI UMETNOSTI

Ogroženi

Francoski grafični umetnik Jean Michel Folon skuša s svojimi deli izraziti ogroženost človeka v ekološki krizi. Kaj storiti, da človek ne bo več žrtev svojih napak? Slikar opozarja, da vse, kar ocenjujemo kot slabo, ni delo narave, ampak človekovo delo. Z nepoštenim odnosom do sočloveka si je namreč človek pridobil nekatere koristi in prednosti.

Ekološke krize in dialektika njihovega razvoja so vezane na tehnološke revolucije, ki postavljajo na glavo dosedanje razsežnosti ogroženosti. Ozadje vsemu temu početju je prav to, da človek ogroža sebe in se tako uničuje. Belgijec štiridesetih let, naturalizirani Francez Folon, se je hote naselil 80 kilometrov od vlemestnega vrveža francoske prestolnice. Tam živi in slika. Mladi zanesenjak se izraža predvsem v akvarelni tehniki. Njegova ustvarjalna tematika zajema problem človekovega samoogrožanja.

Folona pozna že skoraj ves svet, saj izdeluje ovojnice za najpomembnejše svetovne časopise in revije, kot na primer: Nouvel Observateur, Graphis, Fortune, Express, New York Time itd. Slikarju dajejo vsemogoče vzdevke: zanesenjak, norec, poet ekološke krize. Na preprost nadrealističen slikarski način prikazuje dvojnost človekovih ukrepov. Človek se premalo zaveda, da je svoje sreče kovač. Folon — ljubitelj narave, nam z velikim bogastvom domišljije upodablja človekovo dvoreznost in usodnost. Poglejmo si nekaj njegovih kompozicij:

... Morje in nebo v travnato zeleni barvi. Na tej gladko pobarvani ploskvi plava rdeči čolnčič v obliki ženskih ustnic. V desnem kotu ustnic je veslač. Njegov plašč in iztegnjena roka dopolnjujeta lik ustnic in novi lik ribje glave. Veslačevi nogi simbolizirata ribje zobe, njegova glava pa sočasno predstavlja v dopolnjevanju ribje oko. Kaj nam simbolično pove ta slika?

Življenje in ljubezen sta simbolizirani z ženskimi ustnicami, ki vabijo k poljubu. Narava je čudovita. Človek, vključen v simbol ljubezni, pa dopolni ta simbol v drugega, ki pomeni požrešno, grozečo žival. Vse je odvisno od človekovega dopolnjevanja. Narava je dobra; od tebe je odvisno, kako jo dopolnjuješ, kako izpolnjuješ naravne funkcije. Če se imaš samo za gospodarja, te narava kmalu prepriča, da si le delček vesolja. Tvoja majhnost pa je odvisna od razsežnosti tvojih meril. Pri tem ne pozabi na objektivnost.

Porabniška družba ni nastala iz blagostanja, ampak iz globoko doživete bede in pomanjkanja. S seboj prinaša več negativnih pojavov, kot so: egoizem, grabežljivost in bolezenska psihopatija. Normalen človek je tudi družbeni človek. Toda razmere napravijo celo iz dobrega slabo.

Dopolnjevanke uporabljamo v rebusih in križankah. Zavest, da le nekaj dopolnjujemo, in da same biti ne zmoremo narediti, je zahteva zrelega racionalista. Čemu bi kamnu jemali njegovo naravo? Odberimo ga, oklestimo in izklesimo umetnino, ki nam bo v veselje, spomin. To je tudi naša naloga. Vse, kar je doslej človek izdelal, je manjše od vesolja. Le bedo in grozo zmore človek napraviti mogočnejšo, kot mu jo dodeli narava. V rušenju je človek nenadkriljiv!

Kadar gradi, je vsepovsod mnogo nevoščljivcev. Pomislite — zase gradi? Pozabljajo pa, da je vsaka resnična ustvarjalnost zgled zmoglosti in dokaz poguma tudi za druge.

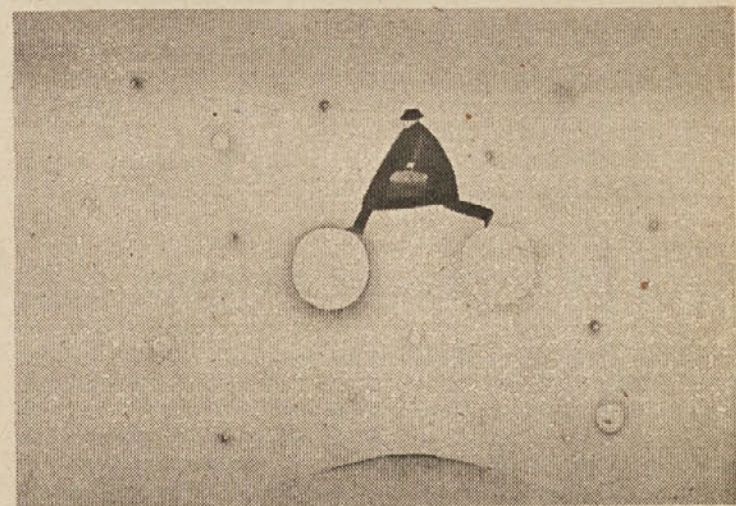
... Druga slika nam kaže valovito pokrajino. Na vrhu griča, na sredi slike sedi človek iz kamnitih kock — antropomorfna arhitektura. Sedi kot v naslonjaču. Na njegovem trikotno dvignjenem kolenu pa stoji na glavi človeček — njegov stvarnik. Pod njim je drugi iztegnjeni možak — iz kamnov zgrajena figura. Na njegovem nosu stoji človeček in čaka, kaj bo rekel velikan. Tretji, kamniti človek na valovitem terenu prvega plana v desnem kotu se sklanja z glavo do tal. Za kamnitim čevljem stoji tretji pedenjmožiček in zre v obraz prevrnjene glave. Naslov slike je: Umetnost konverzacije (1973.)

Kaj vse to pomeni? Človek, ki ga ponazarja pedenjmožiček, ogleduje svoje izdelke — možake iz gradbenih elementov, prave Gulliverje. Stvari iz kamnitih kock se vedejo kot pravi ljudje. To je nadrealistična vizija vklebenosti in statiko sveta. Kamniti superego je še bolj podvržen zakonitostim tektonike, statike in logike. Vse to mu dovoljuje le mahanicistični videz. Zanj velja geslo: Skala si in v skalo se povrneš.

Moderna umetnost — marsikdaj ne reče zadnje besede. Njena vabljujost je tudi v tem, da pušča gledalcu možnosti za dodatno dopolnjevanje. Tudi drugi motivi nam nakazujejo podobne težnje. Nekaj motivov slik: razvejano drevo z listi v obliki ženskih ustnic, bojevnik z dvignjenim kopjem z rdečo koničasto glavo, enako človekovi rdeči glavi na figuri metalca kopja, ki se dviga visoko nad zemljo v nebo vesolja... In še drugi motivi. Naša slika nam kaže moža z aktovko, ko korači nad zemljo na dveh kroglastih oblakih...

Sama dopolnila, ki dvignejo včasih mučna razmišljanja v radosten vzgoh.

IGOR PLEŠKO

Sprehod, akvarel, 1974, Jean Michel Folon

IZBERITE MED NOVIMI KNJIGAMI

Med knjigami

je bilten pionirske knjižnice v Kranju. Na leto izide 5 števil. Letos izhaja že četrti letnik. Tudi oblika biltena se je sredi lanskega leta povsem spremenila: prej je imel format velikega zvezka; zdaj pa je po višini ostal enak, po širini pa ga ni niti za polovico. Ima torej priročno obliko, ki je primerna za prenašanje in pregledna za prebiranje.

Bilten seznanja mlade bralce s knjižnimi novostmi, s posameznimi založbami in pisatelji. Prinaša pa tudi izjave mladih bralcev, njihove vtise in želje. Mimogrede jih uči najpogostejših izrazov – ki jih srečujemo v knjižnem svetu, pa vendarle jih ne najdemo v vsakdanjem besednjaku. Tudi literarne uganke objavlja za širjenje obzorja mladim bralcem. Ilustracije iz novih knjig, objavljene v biltenu, privlačijo mladino.

V številkah zgovorno poroča, katere knjige so otrokom najbolj pri srcu; koliko so jih prebrali po posameznih mesecih, koliko v vsem letu. Mlade bralce obvešča o njihovih dolžnostih v knjižnici – in do knjig, ki so last vseh. Seznanja jih tudi z umetniki v domačem kraju in okolici.

Tako bilten MED KNJIGAMI tiho in vztrajno ponavlja mladim obiskovalcem pionirske knjižnice tisto, kar morda preslišijo, ali pa česar „ne utegnejo poslušati“, kadar jim njihovi knjižničarji pripovedujejo. Način, kakršnega pri iskanju stika s svojimi člani uporablja pionirska knjižnica v Kranju, je zelo privlačen in gotovo tudi učinkovit. (Bilten razmnožuje Delavska univerza v Kranju. Ustanovila pa ga je in do letos tudi urejala Berta Golob.)

Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev

„Vsaka republika bi morala letno predstaviti vsaj 30 del ustvarjalcev iz druge republike... Čas je, da prenehamo podcenjevati književnost drugih, saj je v vsaki republiki mogoče najti dela, ki nekaj povedo in bogatijo.“ To je poudaril Josip Vidmar, predsednik uredniškega odbora nove knjižne zbirke, ki jo je začela izdajati Mladinska knjiga pod naslovom Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev. V zbirki, ki bo predstavila izvirna dela jugoslovanskih prozaistov, pesnikov in dramatikov, bo v nekaj letih izšlo približno 50 knjig (11 letno).

Prvi „zavoj“ knjig, vezanih v olivno zeleno usnje, in z zlatimi napisi na platnicah, je že naprodaj, vsebuje pa: Sedmino Bena Zupanciča, Skurne storije Janka Messnerja, pesmi Antona Vodnika, Cenera Vipotnika in Jožeta Udoviča (zbrane v eni knjigi), Travniško kroniko Iva Andriča in Kiklopa Ranka Marinkovića. Drugi „zavoj“ bo izšel jeseni, predstavil pa bo: Pavleta Zidarja (Sveti Pavel, Dm), Dominika Smoleta, Primoža Kozaka, in Gregorja Strniša (Drame), Miroslava Krležo (Na robu pameti), Mihaila Lalića (Hajka) in Slavka Janevskega (Bolečina in bes).

In še ena zanimivost: Pri slovenskem programu, ki ga ureja dr. Boris Paternu, je v središču pozornosti sodobna zamejska literatura, ki jo zastopa letos Janko Messner, prihodnje leto pa jo bo Florjan Lipuš. Tej literaturi smo namreč dolžni posvetiti vso pozornost, saj prinaša utrip sodobnega in spontano zavzetost za jezikovni in narodnostni obstoj. Program slovenske literature bo zbudil iz pozabe marsikaterega ustvarjalca. Izbor, zajet v novi „besedi“ torej ne bo le pasivna antologija, temveč zbirka, ki skuša obnoviti pozornosti vredne vrelce sodobne književnosti.

M. K.

Prekletnikova zapuščina

Francois Villon (1431-1463), francoski lirik in prvi moderni evropski pesnik, srednjeveški intelektualca, bohem, upornik in nesrečni človek s tedanjega pariškega dna, je pokazal svojo umetniško moč v 16 različnih pesmih in v dveh pesniških zbirkah – Malem testamentu in Velikem testamentu.

Slovenski pesnik in prevajalec Janez Menart si je zadal nelahko nalogo, ko je sklenil prevesti celoten VELIKI TESTAMENT. Ta težavni posel pa je dobro opravil kljub številnim jezikovnim težavam in nejasnostim, ki jim botruje patina časa. Uspešno je poustvaril sklenjeno pesniško delo, ki zvesto odseva materialno bedo in duhovno bogastvo že zdavnaj pokojnega pesnika.

VELIKI TESTAMENT je v mojstrskem prevodu Janeza Menarta izdala Državna založba Slovenije; stane 35 dinarjev. Ista založba je izdala tudi odlomek iz življenjepisa tega svojevrstnega pesnika KRATKOTRAJNA SREČA FRANÇOISA VILLONA; knjigo je napisal John Erskine, prevedel pa Boris Verbič (prozo) skupno z Janezom Menartom (pesniške vložke).

V. T. ARHAR

Ježek se ženi

Tako se imenuje najnovejša zbirka otroških pesmic pesnika Jožeta Šmita. V njej je zbranih nad 75 krajsih in daljših pesmi in ugank, ki bodo zaradi svoje ljubkosti in blagovročnosti mlademu rodu ne samo v veselje, ampak mu bodo rabile tudi kot nevsiljiv literarni vir, ob katerem bodo otroci spoznavali lepoto materinega jezika in bogatili svoj besedni zaklad. Knjigo JEŽEK SE ŽENI je v zbirki Moja knjižnica izdala založba Mladinska knjiga. Cena knjige: vez, 33 broš. pa samo 25 dinarjev.

V. T. ARHAR

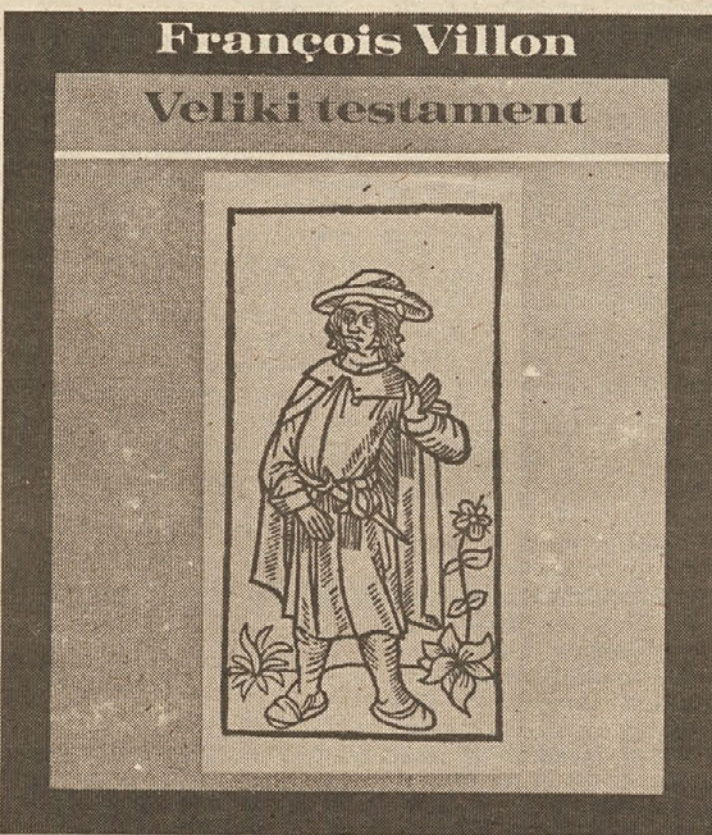
Veseli začetek nekega življenja

V svoji knjigi SIN MARTIN je pisatelj Smiljan Rozman duhovito, pristransko in slikovito opisal prva leta življenja svojega sina. Knjiga bo v prijetno razvedrilo vsakomur, kdorkoli jo bo bral, pa naj bo star ali mlad. Z razgibanimi ilustracijami jo je opremil Bine Rogelj, pesnik Kajetan Kovič, avtorjev prijatelj, pa je o sinu Martinu in njegovem očetu napisal nekaj prav pristranskih besed. Knjigo je izdala založba Mladinska knjiga; cena: 78 dinarjev.

V. T. ARHAR

Knjižnica v osnovni šoli

Delo Radmile Šuljagić BIBLIOTEKA U OSNOVNOJ ŠKOLI je nazoren priročnik za vodenje šolarskih in strokovnih knjižnic v osnovnih šolah. Avtorica prikaže pomen, vlogo in naloge šolarskih

in strokovnih učiteljskih knjižnic, poda pa tudi več praktičnih napotkov za organizacijo in poslovanje. Knjiga je ilustrirana z ustreznimi risbami, ki prikazujejo opremo knjižnice, vsebuje pa tudi prikaz vseh v poslovanju potrebnih formularjev in kartotek. Ob koncu je kratak povzetek mednarodne decimalne klasifikacije (UDK). Izdala jo je Narodna biblioteka SR Srbije. Stane 35 din.

V. T. ARHAR

Nove možnosti Pesniških listov

Iz 21. in 22. zvezkom Pesniških listov je postalo jasno, da sta koprška Lipa in Založništvo tržaškega tiska kot izdajatelja sklenila razširiti dejavnost s prevodi. Gre za sedanja pesniška dela sosednih narodov. S tem da so pričeli „Pesniški listi“ objavljati prevode tujih avtorjev, pa lahko ob premišljenem uredniškem konceptu popularizirajo sodobne pesnike. Na Slovenskem imamo, žal, kar premalo tovrstnih prevodov, zlasti sodobnikov. Tokrat so izšle pesmi videmskega pesnika Luciana Morandinija, ki jih je poslovenil Marko Kravos. Ker gre za doslej neobjavljeno poezijo v dvojezični izpeljavi – kakršna naj bi nasplošno obveljala v praksi – je tako kot pesmi hrvaškega književnika Slavka Mihalica – v prevodu Cirila Zlobca – tudi ta zbirka sveža predstavitev in lepo estetsko doživetje. Za 70-letnico Edvarda Kocbeka so „Pesniški listi“ prinesli „Žerjavico“ kot ciklično zbirko, kjer pa so posamične pesmi samostojne enote. Zanimivo opremo te zbirke je izdelal Franc Vecchiet. Miroslav Košuta je znova predstavljen z angažiranimi „Tržaskimi pesmimi“, Ciril Zlobec pa z „Vračanji“ v svet očetove hiše in pobeglega otroštva nadaljuje motiviko, ki je postala osrednje njegovega ustvarjanja. Franc Vecchiet je grafiko kombiniral s fotografijo v skladu z besedilom.

Založba Kmečki glas

ne izdaja samo povesti, pač pa tudi strokovne knjige, uporabne za šole, ki se tudi v praksi ukvarjajo z usmerjanjem otrok v poklice – torej tudi v poklic sodobnega kmetovalca. Naj naštejemo nekaj naslovov takih knjig: „Kmetijski priročnik“, „Kako bom gospodaril na traynatem svetu“, „Higiensko pridobivanje mleka“, „Vzdrževanje traktorja“, „Zakoni o kmetijskih zemljiščih“. Naslovi jasno opredeljujejo vsebino – torej se ne bo težko odločiti.

Dve knjigi ljudskih izročil

Stanko Prek:
LJUDSKA MODROST TRDEN JE MOST

Druga izdaja knjige, ki je bila ob prvem izidu (leta 1970) v nekaj mesecih razprodana. Kljub napredovanju tehnike na vseh področjih, skoraj monopoliziranem posredovanju novic in celo mišljenja prek radia in televizije, ljudje še vedno radi segajo po modrosti, ki se je nabrala skozi stoletja v ljudskih rekih. Ali pa morda prav zaradi zmešaniziranega časa še bolj. Sestavljalec je za to drugo izdajo pri nekaterih geslih označil avtorje domislje in rekov ali pa njihov jezikovni izvor, kolikor je bilo mogoče. Tako je nastala vez med domačim narodnim blagom in mednarodnimi besedili. Ljudska modrost ne pozna meja – ne po času ne po kraju.

Marija Makarovič:
PREGOVORI – ŽIVLJENJSKE RESNICE

Prvi del zavzema poglavje „Pregovori in mi“, kjer je vsak pregovor tako rekoč obložen v preprosto zgodbo – lahk jo uporabimo v vsakdanjem življenju ali pri pouku.

Sledi poglavje, iz katerega zvemo, koliko časa in kdo vse se je že ukvarjal z zbiranjem in izdajanjem pregovorov; kakšen je njihov pomen v življenju in v literaturi ter o prehajanju pregovorov prek časovnih in drugih meja. Povzemam ugotovitev: „Če so si kulture zelo podobne, so ob enakih kulturnih vrednotenjih in miselnosti pregovori sprejeti največkrat v celoti, tako po vsebini kot po obliki, saj rabijo za označevanje enakih razmer.“

Na koncu knjige imamo še anketo, ki nam natrosi množico pregovorov.

N. M.

Rudi Vogrič

Boj Belokranjcev

Knjižnico OF, v kateri je kot prva knjiga izšla Vogričeva, ureja posebna komisija pri predsedstvu republiškega odbora ZZB NOV Slovenije.

Avtor pravi v uvodu: Knjigi ni potrebna nikakršna daljša uvodna beseda. Tu je in bere naj jo, kogar zanima. V njej so posamični ali skupina dogodkov opisani, kot jih lahko spoznamo z orumenelih pustih zapisov; marsikatera roka, ki jih je pisala, se danes od starosti trese, od prenekaterih so samo še bele kosti. Ko so pisale pred tremi desetletji, so se pokoravale razumu ljudi, ki so doživljali na belokranjskih tleh prav vse, kar je bilo tedaj mogoče: veselje, gnev, žalost, obup, pogum, zločin, zmago, poraz, negotovost – in imeli so neusahljivo upanje v nekaj lepšega in boljšega.

Knjiga je pisana dokumentarčno – lahko torej odlično rabi za oživitve narodnoosvobodilnega boja; posamezni odlomki spominov celo bolje kot še tako živa učiteljeva beseda. V Beli krajini je že med vojno – na osvobojenem ozemlju – pognalo svojo kal vse, kar se je v naši republiki razvilo: bodisi na področju politike, gospodarstva ali kulture. Tam se je začela naša ljudska oblast. Od tam so vodile zveze v svet – z letali, radijskimi oddajami. Zavezniki so v tistih odločilnih dneh dobro vedeli za Črnomelj. Ali mi danes poznamo Belo krajino – njeno takratno in današnjo vlogo v naši republiki?

Carlo Cassola

Monte Mario

Resnici na ljubo je treba povedati, da Carlo Cassola ni priznan le v svoji deželi, marveč ga uspešno upoštevajo tudi v tujini. Pri tem nastane vprašanje, ali je Cassola v sedanjem literarnem italijanskem pripovedništvu resnično toliko vidna, inovatorska osebnost ali pa gre tudi za uspešno povezane vzgibe spretnega pripovednika in komercialne uspešnosti. Kajpak tako zapletenega vprašanja ni možno razrešiti ob kratki glasi njegovega romana „Monte Mario“, ki smo ga dobili v slovenskem prevodu Jaše Zlobca. Tudi sedanji prevod Carla Cassole podaja sodobni svet italijanskega okolja, kjer pisatelj odkriva določeno tipiko skozi doživljanje nekaj oseb. Ne gre torej za širok prežet družbenega stanja z mnogimi osebami. Cassola je očitno bolj pri srcu lagodna pripoved skozi projekcijo nekaj glavnih junakov. Roman bi lahko imenovali ljubeznosti, a bi mu s tem odvzeli širšo razsežnost psihološkega in družbenega dogajanja. Tu ne manjka kritične osti, naj gre za militarnost, celotna občutja s posledicami, za poteze razkroja nekega okolja italijanske sedanjosti. Pri vsem literarnem podajanju pa je Cassola zelo preprost in nezahteven. Želi se izogniti globljim psihološkim posegom, lagodna pripovednost je enakomerna in dostopna, spretnost učinka se veže z realizmom; nehoti se vprašamo, kako se je C. Cassoli posrečilo pridobiti toliko bralcev, saj njegov roman ni kdo ve kako zahteven in vznemirljiv. Priznati pa moramo, da je avtor spreten pripovednik. Ubrano knjižno opremo je izdelal Slobodan Cankar, knjigo pa je natisnila založba Lipa.

David Hume

Raziskovanje človeškega razuma

Filozof XVIII. stoletja David Hume pomeni s svojo knjigo „Raziskovanje človeškega razuma“ vrh angleškega empirizma, ki sta ga začela Francis Bacon in John Locke. Vpliv Humeove filozofije pa presega ta čas in sega v območje nemške klasične filozofije. To pa že govori o filozofsko sveži miselnosti. Če je Humeova „Zgodovina Anglije“ morda najbolj brana knjiga tedanjih časov, pa je „Raziskovanje človeškega razuma“ zagotovo najtehtnejše delo empirizma kot filozofske vede tedanjega časa. Nastalo je iz upora proti sholastiki in filozofski metafizični spekulativnosti, zato ne preseneča, da je bil Hume na cerkvenem indeksu. S svojimi nedvoumnimi analitičnimi stališči je omajal spekulativnost in z drugimi vred potrdil veljavnost empirije, kar je za tedanji čas pomenilo revolucionarno dejanje. „Raziskovanje človeškega razuma“ sta prevedla Zdenka in Frane Jerman. V uvodu je F. Jerman zgosteno, a zelo skrbno orisal miselnost avtorja te knjige. Pri tem je upošteval vpliv angleškega filozofa na kasnejši krog nemške klasične filozofije in podal odnos marksistične vede do Humea. Preprosto opremo knjige je zasnoval Marjan Tršar.

R. Guillot

Goščava in živali

Gitica Jakopin je lepo prevedla mladinsko povest Reneja Guillota „Goščava in živali“ za knjižnico Sinji galeb. R. Guillot je poznano ime v mladinskem leposlovju. Čeprav je bil po poklicu profesor matematike, je mnogo bolj poznan po mnogoštevilnih delih za mladino. Tudi nagrada „Hans Christian Andersen“ leta 1964 ni naključje v njegovi mednarodni afirmaciji. „Goščava in živali“ je knjižica zgodb, ki jih je pisatelj slišal na afriški celini in jih svobodno in s svojim pisateljskim prijemom izoblikoval kot mīkavno berivo za mladino. Tu najdemo preplet trde resnice, socialno bedo, poetično ubranost, pa fantazijo, kjer ne gre za eksotično ekstravaganco, pač pa za posredovanje koščka sveta, ki ga naš mladi bralec ne pozna. Ilustracije Matjaža Schmida so tu in tam medle, kljub obilnim možnostim, ki jih pripoved ponuja. Lepa oprema Tadeja Tozona funkcionalno sovpadla z besedilom.

Nove strokovne knjige

1. Marksizam, odgoj i obrazovanje. Zagreb, Instrukivni centar 1975. Švarova 9.
2. Dr. Milorad Bertolino: O nekim idejnim i filozofskim pitanjima matematike. Beograd, Prosvetni pregled 1975. Čika Ljubina 18–20.
3. Milčinski Lev: Droga, človek, družba. Priročnik za učitelje. Ljubljana, Zavod za šolstvo SR Slovenije 1975. Poljanska 28.
4. Martin Petančić: Industrijska pedagogija, 2., prer. i dopunj. izd. Zagreb, Školska knjiga 1975. Masarikova 28.

OBISK V KMETIJSKI ŠOLI NOVA GORICA

Jih bo sedemdeset?

V Sloveniji imamo poklicne in tehniške kmetijske šole v Celju (Medlog, Šentjur), Mariboru, Rakičanu, Ljubljani, Grmu pri Novem mestu, Sveljani, Kranju, Turnišču in Novi Gorici. Te bodo lahko sprejele v svoje učilnice prihodnje šolske leto okrog 1700 fantov in deklet.

Odločili smo se, da obiščemo najbolj zahodno slovensko kmetijsko šolo, to je kmetijsko šolo Nova Gorica. Ta je med drugim znana tudi po tem, da ima, poleg matičnih oddelkov v tem mladem slovenskem mestu, še oddelka v Lipici na Krasu (konjereja) in Dobrovem v Goriških Brdih.

O delu te šole, potrebah in perspektivah, sta nam pripovedovala predavateljica sadjarstva in pospeševalka za delo s kmečkimi ženami, inž. Erna Pintar ter inštruktor inž. Pavel Colnar. Seveda smo dali besedo tudi prihodnjim kmetovalcem in kmetovalkam-gospodinjam.

„Kmetijska šola Nova Gorica je bila ponovno ustanovljena leta 1969,“ jo je pričela predstavljati inž. Erna Pintar. „Letos imamo v prvem letniku 35 fantov in deklet, v drugem pa 16. Upamo, da bomo imeli v šolskem letu 1975/76 v prvem letniku 35 fantov v oddelku za kmetovalce in prav toliko v oddelku za kmetovalke — gospodinje.“

Na naši šoli poteka pouk v izmenah po 14 dni, medtem pa so naši dijaki na praktiki na kmetijah, v vrtnarijah, kmetijskih kombinatih, hotelih, restavracijah.

Pogoji za delo se bodo bistveno izboljšali, ko bomo prizidali dve učilnici in uredili mehanično delavnico, šivalnico, kuhinjo in jedilnico z vsemi priključitvami.

Naj spregovorijo sedaj prihodnji kmečki gospodarji in gospodinje.

Zakaj obiskuje novogoriško kmetijsko šolo, nam je najprej pojasnil Boris Jakonič iz Vipolže v Brdih.

„Po končani šoli nameravam gospodariti na naši kmetiji. Imamo 3 ha vinograde in 2 ha

sadovnjakov. Sem sem prišel zato, da bi se naučil sodobno kmetovati. Temeljito se želim seznaniti predvsem z vinogradništvom in s sadjarstvom. Posebno všeč so mi poskusi, ki jih opravljamo na naših kmetijah.“

Stanislav Rupnik je doma z živinorejske kmetije v Zadlogu nad Idrijo. „Z naše kmetije prodajamo mleko kmetijski zadrugi Idrija. Za novogoriško kmetijsko šolo sem se odločil sam, saj bom ostal doma in se ukvarjal z rejo živine. Šolanje mi omogoča idrijska občina, od katere dobim mesečno 810 din študentskega. Menim, da bi morali vsi fantje, ki bomo prevzeli kmetije, imeti končano eno od kmetijskih šol.“

Štirinajst deklet: Boža iz Ajdovščine, Cilka iz Godoviča, Bojana in Milojka iz Ilirske Bistrice, Slavica in Romana iz Vrtojbe, Zofka, Nadja in Mara iz Ponikev ter Vesna, Dolores, Sonja, Marjetka in Lidija so prva generacija kmetovalk — gospodinj na tej šoli.

O njihovem delu in življenju je pripovedovala Boža Čebren, ki namerava po tej šoli obiskovati tudi srednjo kmetijsko šolo, ki jo bodo ustanovili v Novi Gorici.

„Pri nas nimamo kmetije,“ je rekla Boža, „a moram reči, da taka šola ne bi škodila prav nobeni prihodnji gospodinj, brez nje pa sploh ne bi smele biti dekleta, ki bodo ostale na kmetiji.“

V tem letu smo se poleg strokovnih kmečkih opravil naučile veliko gospodinjstvih in ženskih ročnih del. Spoznavamo tudi kuharske veščine, predvsem pa smo zadovoljne, da smo se naučile pripravljati jedila iz domačih živil.“

Dekleta so bila tudi ob tem pogovoru dobre volje. Smejejo se od srca, rade pa tudi zapojejo, predvsem takrat, ko posedejo okrog miz in vezejo.

„Ne pozabite zapisati,“ so pristavile, „kako smo veseli, da nam je BREST iz Cerknice dal kuhinjo VEGA 74, pa tudi drugim delovnim organizacijam se zahvaljujemo za pomoč.“

STANE JESENOVEC

Ustvarjalno sodelovanje

Pionirska organizacija osnovne šole Cerkvenjak je pripravila v počastitev 30. obletnice osvoboditve in dneva mladosti srečanje mladih literatov. Srečanja so se udeležili pionirji iz vseh šol občine Lenart, kot gostje pa pionirji iz Radgone in Maribora. Učenci so sodelovali s pripevkom, napisanim na temo „30 let v svobodi“. Komisija je pregledala poslane spise in izbrala najboljše za predstavitev na prireditvi. Vsi sodelujoči so dobili knjižne nagrade, priznanja in šolsko glasilo „Klopotec“.

Srečanja pionirjev literatov so se udeležili predstavniki političnega in kulturnega življenja občine Lenart ter pedagoški svetovalec za slovenski jezik iz organizacijske enote za šolstvo — Maribor. Na prireditvi je sodelovala književnica Milena Batičeva, ki je predstavila nekaj svojih pesmi in podelila zlate Prežihove značke. Na šoli pa smo pripravili razstavo izdelkov naših učencev in šolskih glasil sodelujočih šol.

Knjižne nagrade za mlade literate sta prispevala kulturna skupnost in Društvo prijateljev mladine iz Lenarta. Iskrena hvala za pomoč pri izvedbi prireditve tudi vsem delavcem šole!

Prepričana sem, da se bomo zbrali tudi na IV. srečanju prihodnje leto. Vse vabljeni književniki in pionirske organizacije, ki se letos niso odzvali

vabilu, pa že sedaj vabim na prireditev.

Mentorica pionirske organizacije:

NADA VOGLAR

Pionirska kamera odkriva okolje

Leto je naokrog in spet so se sestali najmlajši filmski ustvarjalci. Letošnje, po vrsti enajsto srečanje, je bilo v začetku junija v Novi Gorici. Organizatorji so se potrudili, da bi se gostje — pionirji dobro počutili in da bi prireditev potekala kar se da prijetno.

Na srečanje je prispelo 45 filmov iz 15 skupin. Pionirji so posneli dokumentarne, igrane in animirane filme, med njimi pa je bilo tudi nekaj reportaž. Prvo, nagradno projekcijo je odprl film tržaških tabornikov — odreda Modri val, ki je prikazoval življenje tabornikov.

V ospredju srečanja so bili filmi gostiteljice — osnovne šole Solkan. Staro pravilo, da kvantiteta rodi kvaliteto, je tu našlo svojo potrditev. V filmski skupini te šole so namreč posneli 10 filmov, ki so se odlikovali predvsem po občutenju in dosledno filmsko izpeljani uporabi filmskih izraznih sredstev in izboru tem iz otrokovega neposrednega okolja.

Letošnji pionirski film — tako dokumentarni kot igrani — prinaša novost. Veliko bolj kot kdajkoli je v pionirskih filmih pričujoč občutek za raziskovanje okolja. Posebno pri dokumentarnem filmu vidimo posebnost v ustvarjalčevem načinu obravnave dokumentiranih tem: mladi se omejijo na določeno okolje in ga domiselno ter bogato obdelajo do najmanjših podrobnosti.

Prejšnja leta je bilo malo igranih filmov. Letos jih je bilo kar precej. Toda tematsko in v

načinu obravnave so se zelo razlikovali. Tako smo gledali filme od enominutnih anekdot do že nekoliko daljših filmov, ki so se odlikovali predvsem po lepo urejenem gradivu. Ta zvrst obravnava največ tem iz otrokovega sveta. Animirani filmi najmlajših so bili vsa leta v ospredju. Letos jih ni bilo toliko kot po navadi. Razen dveh filmov, ki sta skušala na nenavaden način in nešablonsko prikazati NOB, so bili tokrat filmi manj privlačni.

Posebnost letošnjega srečanja je bil nastop gojencev vzgojnega zavoda Janeza Levca in zavoda za govorno in slušno prizadeto mladino. Prav filmi, ki so jih posneli ti otroci, kažejo na neizmerne in še vedno neodkrte možnosti, ki nam jih daje filmska ustvarjalnost najmlajših pri vključevanju prizadetega otroka v njegovo okolje.

MB

KORIST ZNANJA

Korist, ki jo imamo od učenja, je v tem, da postanemo boljši in modrejši.

Michel de Montaigne

IZPOSJOJENO

Svojih izposoj ne štejem, temveč jih tehtam.

Michel de Montaigne

Srečanje mladih pevcev nekaterih ljubljanskih občin

Občine Vič-Rudnik, Moste-Polje in Ljubljana-Center so letošnjega aprila v festivalni dvorani Pionirskega doma organizirale srečanje mladih pevcev 1975. 8. in 9. aprila 1975 sta bila dva koncerta, na katerih je nastopilo 20 otroških in mladinskih zborov viške občine s skupno več kot 1000 mladimi pevci.

10. aprila 1975 je občina Moste priredila koncert z desetimi otroškimi in mladinskimi zbori, v katerih je sodelovalo več kot 500 pevcev, 22. aprila pa je bil koncert šestih otroških, mladinskih in dekliških pevskih zborov občine Center s 300 pevci.

Mnogo skupnega imajo te prireditve: vse so namreč dosežek celoletnega dela aktivov zborovodij. Naštetimo nekaj najbolj značilnih oblik:

— načrtno izbran program, ki je bil letos domala ves osredotočen na borbeno, socialno, revolucionarno, delavsko in domovinsko pesem;

— vnaprejšnja analiza celotnega programa;

— svetovalska služba je obiskala skoraj vse zборе na pevskih vajah;

— enotno organizirana klavirska spremljava za vse otroške zборе;

— za vse prireditve je bila pripravljena enotna skupna pesem Marjana Kozine „SLAVA TEBI, DOMOVINA“, ki bi bila po mnenju večine nemara najprimernejša za novo slovensko himno;

— še prav posebej pa velja omeniti značilnost ljubljanskih srečanj mladih pevcev v pravem pomenu besede, ko ti lahko resnično doživeto sledijo drug drugemu in tako primerjajo zborovsko znanje z dosežki svojih vrstnikov.

— omeniti moramo še odlično tehnično organizacijo nastopanja.

Tudi po umetniški strani so si bile prireditve v mnogočem podobne; odprto petje s polnim tonom, kričanje ali forsiranje je že stvar preteklosti. Izvedba na vseh koncertih je

bila na zelo solidni ravni. To je potrdilo tudi občinstvo, ki je vse štiri popoldneve poleg pevcev napolnilo dvorano do zadnjega kotička.

Vsako občinsko srečanje pa je razveselilo poslušalce tudi z nekaterimi posebnostmi:

— v občini Vič se je enemu ali dvema bolj organiziranim zboroma pridružilo več drugih;

— v Mostah so zelo razvili polifone dvoglasne otroške zборе;

— v Centru sta zrasla na novo dva dekliška zbora, od katerih vodi prvega dijak — sošolec svojih pevov, drugi pa ima za seboj komaj tri mesece dela in je na srečanju predstavil pet zahtevnih pesmi.

Vsa tri srečanja so organizatorji posneli na magnetofonski trak za študijsko analizo na aktivnih zborovodij v jesensko-zimski sezoni 1975/76. Vsakemu koncertu je sledil strokovno-organizacijski pogovor. Poleg zborovodij so na pogovorih sodelovali še ravnatelj in pomočniki osnovnih šol. Govorili so o možnostih izboljšanja delovnih razmer zborov na šolah. Problematika je pereča predvsem zato, ker so razmere na ljubljanskih srednjih šolah že dalj časa vznemirjive; gimnazijam in tehniškim šolam, ki so bile že več let brez zborov, sta se pridružili v zadnjem času še vzgojiteljska šola in letos še gimnazija pedagoške smeri. Koncerta in pogovorov se žal niso udeležili predstavniki zavoda za šolstvo, ZKPO Slovenije in družbenopolitičnih organizacij, zato smo probleme v glavnem le nakazali.

V koncertnih listih beremo, da so vsa tri srečanja mladih pevcev posvečena 30. obletnici osvoboditve. Skupnim jubilejem slovesnostim so se tako pridružili občinske zveze kulturno-prosvetnih organizacij kot organizatorji srečanja ter šole in 1800 mladih pevcev, ki poživljajo gojijo našo umetno, ljudsko in revolucionarno mladinsko pesem.

MIRO KOKOL

Otrok s Haloz, Stojan Kerbler

VZGOJA IN VARSTVO

Dejavna skupnost

Skupnost vzgojnovarstvenih zavodov SR Slovenije je bila ustanovljena pred dobrima dvema letoma. V tem kratkem času je bilo že veliko narejenega, vendar pa širša javnost ni dovolj obveščena o delu te skupnosti.

Začasni sedež skupnosti je v VVZ Rezke Dragarjeve v Črnučah. Predsednica skupščine skupnosti je Milica Lugičeva, ravnateljica VVZ Ptuj, Milica Štefe, ravnateljica VVZ Rezke Dragarjeve — Črnuče pa je predsednica izvršnega odbora.

Pri izvršnem odboru deluje več stalnih in občasnih komisij: komisija za usklajevanje samoupravnih aktov, komisija za sistemizacijo in organizacijo dela VVZ, komisija za izobraževanje kadrov za VVZ in druge.

Milica Štefe je v razgovoru povedala, da je skupnost že pripravila predlog sistemizacije in organizacije dela v vzgojnovarstvenih zavodih ter študijo in predlog sistema za usposabljanje delavcev v teh zavodih. Pri tem so sodelovali delavci iz zavoda SRS za šolstvo, izobraževalne skupnosti Slovenije, republiške skupnosti otroškega varstva, pedagoškega inštituta, pedagoških akademij in vzgojiteljskih šol. Predlog je bil poslan vsem družbenopolitičnim organizacijam in republiškemu komiteju za vzgojo in izobraževanje. Pripravljena sta tudi predloga statuta skupnosti in samoupravnega sporazuma, ki ga bodo sklenili zavodi. Skupna komisija udeleženk samoupravnega sporazuma skrbi za usklajen in organiziran potek sporazumevanja, pripravlja spremembe in dopolnitve sporazuma in skrbi za njegovo izvajanje.

Skupnost sodeluje z vsemi strokovnimi in družbenopolitičnimi dejavniki v republiki in ima v vseh teh organih svoje delegate.

Ena izmed prednostnih nalog skupnosti v bližnji prihodnosti pa je reševanje enotnega vrednotenja in financiranja dejavnosti vzgojnovarstvenih zavodov.

Problemi, s katerimi se skupnost srečuje pri svojem delu, so predvsem tehnični in organizacijski. Morala bi imeti stalnega tajnika, ki bi skrbel za pravočasno obveščanje njenih članic. Razpis za tajnika je bil objavljen v začetku letošnjega leta, vendar ni bilo ustreznih prijav. Skupnost tudi nima stalnega prostora za svoje delo. Podatek, da je vanjo vključenih 107 zavodov, ki delujejo po vsej Sloveniji, je ob tem dovolj zgovoren. Če bodo tudi ta vprašanja zadovoljivo rešena, bo lahko skupnost uspešno opravljala svoje pomembne naloge.

ZMAGA GLOGOVAC

IZ STARIH LISTOV

PEDANTERIJA V ŠOLI

Največa neprijateljica sreče je pedanterstvo. Žalibog je ta slabost v šolah zelo razširjena. Najdeš jo tako često pri učiteljih kakor pri učiteljicah. Pedant je reden; ali red ohranjuje tako ozkosrčno, da vsled samega oti-ranja prahu ne pride k pravemu delu... Pedant zapazi najmanjše podrobnosti, večkrat po pravici; ali to ga tako zaposli, da nima časa za velike stvari; postane malenkosten, kratkoviden, strašljiv. V svoji pripravi je skrben, v pouku vester; a nezmožljiv je, trdosrčen v zahtevah, ker hoče od učenca vse tako, kakor je sam predaval, ker ima najrajši one, ki vse do pičice napišejo, se naučijo vsega tega na izust, ki prežvekujejo podano hrano. Njegovo veselje je vzgajati učence, ki prisegajo na njegove besede... Pedanti pripoznavajo samo eno metodo, namreč svojo, mera vseh stvari

je njih lastni jaz. Pedanti ravnateljci so križ podrejenih. Morana vesolja pri delu, mučitelji vernih in vdanih in vestnih. Pedanti podrejeni so muka svojih gospodarjev: poslednji trpijo s svojimi učenci vred, kajti pri učencih izgine veselje ko vstopi pedant. Dokler vladajo pedanti, gorje šoli; v njej kraljuje strah, suženjska poslušnost in veriga. To niso tla za radost. A to je čudno; nihče neče verjeti, da je pedant, in če bi bil še tako velik. Vsak vidi pedanterijo drugod, pri sebi ne. In zato je tako težko, ta osat iztrebiti iz šol. Za učitelja je najhujše, ako mu je nadzornik pedant... Obžalovati moramo samo, da vlada podpira pedantne nadzornike... Najbrže je tudi tamkaj gori, kjer se veliki neznanci svetijo, velike glave sučejo, mnogo pedantstva.

Popotnik 1906 str. 62

Velenje

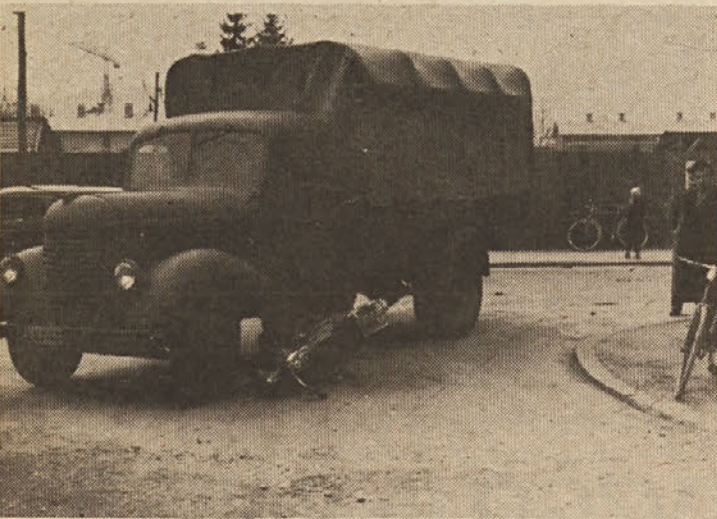
Sprejem v ZSMS

OK ZSMSM Velenje je ob dnevu mladosti organizirala svečano prireditev ob sprejemu 535 pionirjev VIZ — Velenje v Zvezo socialistične mladine Slovenije. Svečani program so pripravili mladi v sodelovanju z vojniki iz celjskega garnizona.

Ob tej priložnosti so podelili priznanja mladim družbenim delavcem in mentorjem (osnovne šole bratov Letonja Smartno ob Paki — Slavici Pečnik, Miri Preložnik iz gimnazije Velenje, Andreju Kozmanu iz RŠC, Anici Podlesnik iz osnovne šole Gustav Šilih ter Neži Tanjšek iz OŠ Miha Pinter-Toledo). Podeljena so bila tudi priznanja in Kajuho pokal za športna tekmovanja v mesecu mladosti v velenjski občini.

JOŽE MIKLAVC

Otroci, žrtve prometa v lanskem letu — III

(Foto: Drago Metljak)

Analiza stanja prometne varnosti otrok od 7. do 14. leta (se pravi šolske mladine) v zadnjih petih letih nam pove, da je bilo v tem obdobju največ prometnih nezgod leta 1971, ko je v nesrečah izgubilo življenje 14 otrok, 404 pa jih je bilo telesno poškodovanih, najmanj pa lani, ko so bili štirje otroci povoženi do smrti, 258 pa jih je bilo telesno poškodovanih. To je v primerjavi s preteklim obdobjem res velika razlika. Seveda so to nesreče, ki so nastale zgolj zaradi usodne prometne napake otrok.

V tem sestavku obravnavamo vprašanje prometnega nezgodništva otrok med 7. in 14. letom. Otroke te starosti lahko delimo na nižjo stopnjo, to je tisto, ki ji je potrebna še polna skrb staršev in odraslih na poti v šolo in drugod. Otroci te starosti so potrebni zelo skrbne in premišljene prometne vzgoje, saj se prvič v življenju postopoma samostojno odpravljajo zdoma, na pot v šolo. Starši smo pač taki: menimo, da če zna otrok sam v šolo, bo znal tudi drugam. Zato ga kaj kmalu pošiljamo brez nadzorstva povsod, kjer je promet za otroka morda še bolj nevaren. Otrok na samostojni poti si v svoji fantaziji potek neke situacije, nekega dogodka predstavlja po svoje, po svoje skuša predvideti možen razvoj določenih dogodkov. Za to starostno skupino je pomembno, da posebej izoblikujemo sposobnost orientacije v prometu, kajti sedaj se pravzaprav začne samostojna udeležba v prometu v pravem pomenu besede.

Osnovnošolci srednje stopnje jemljejo pomen cestnega prometa bolj resno. Zato jim ga moramo predstavljati tudi takšnega, kot v resnici je. Zahteve se povečujejo, otrok začne opuščati vaje — običajne poti. Sedaj mora sam ocenjevati prometne situacije, iskati svoje poti in sam odločati, kako bo najbolje ravnal. Zato potrebuje izšolano orientacijsko sposobnost.

To pa naj jim pomagajo pridobiti starši in učitelji prometne vzgoje.

Otroci višjih razredov osnovne šole že kolesarijo. To je nov trenutek v preoblikovanju novega udeleženca v prometu, z njegovo odgovornostjo. Otrok te starosti bolj stvarno ocenjuje prometne situacije. Zanj je pomembna že globlja razlaga prometnih pojmov, kot so na primer hitrost, prednost, prehitevanje, zaviranje — ustavljanje, zavijanje in vse zakonitosti okrog tega.

V poglavju o vzrokih prometnih nezgod najdemo zelo zanimive podatke. Na prvem mestu so vzrok nesreč napake, ki so jih storili otroci — pešci.

V naslednji kategoriji so „krivi“ otroci kolesarji.

V tretji skupini vzrokov prometnih nezgod nastopajo otroci, vozniki kolesa z motorjem, mopedi in podobno.

Med drugimi udeleženci v prometu — otroki je prometnih nesreč razmeroma malo.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je treba otrokom pešcem in kolesarjem posvečati največ pozornosti. Se pravi z njimi moramo obravnavati vse tisto, kar se nanaša na odnose v prometu med pešci in kolesarji ter avtomobilisti.

MARJAN METLJAK

Seminarji

Pri Zvezi prijateljev mladine Ljubljana Vič-Rudnik deluje svet za delo s starši, ki si je za letoš zadal pomembne naloge. Ena takih je strokovno pripravljati učitelje in vzgojitelje za delo s starši.

Svet za delo s starši se zaveda te pomembnosti, zato je pripravil že dva seminarja. Na prvem seminarju v februarju, ki ga je vodil prof. Jože Valentinčič, so udeleženci obravnavali:

— vrednost in učinkovitost roditeljskih sestankov — kako jih je treba vsebinsko in metodično izpopolniti;

— vrednost in učinkovitost individualnih stikov s starši in kako izpopolniti individualno svetovanje;

— oblike in metode izobraževanja staršev, kaj bi bilo bolje opustiti in katere nove oblike bi bilo treba razvijati;

— kako naj bo delo s starši v vzgojnoizobraževalnem zavodu organizirano, kdo naj ga vodi in usmerja,

— kako naj vzgojnoizobraževalnemu zavodu pomagajo zunanji dejavniki.

Na posvet s tako vsebino so bili vabljeni ravnatelji šol in vzgojnovarstvenih zavodov, šolski svetovni delavci, predstavniki zavoda za šolstvo, DU „Boris Kidrič“ in drugi.

Udeleženci so predvsem razčlenili sedanje stanje, probleme in potrebe na področju izobraževanja staršev ter iskali ustreznejši način za izboljšanje dela na tem področju. Dogovorili so se tudi o razmejitvi tega dela. DU „Boris Kidrič“ bo pridobila za sodelovanje pomembne strokovnjake s tega področja in poskrbela za širši posvet, zavod za šolstvo bo prispeval svoj delež pri nadaljnjem usposabljanju šolskih svetovnih delavcev za nove oblike in metode dela s starši, občinska zveza prijateljev mladine pa naj bi poskrbela za tovrstno izobraževanje na šolah, kjer nimajo šolskih svetovnih delavcev. V šolah na območju občine Ljubljana Vič-Rudnik manjka prav tovrstnih strokovnjakov. Tako je trenutno od 13 centralnih šol kar 6 šol brez šolskega svetovnega delavca.

V ta namen je svet za delo s starši pri ZPM pripravil še drugi seminar v sredini meseca maja, na katerega je povabil predavateljico prof. Danico Marion, nanj pa so bili vabljeni predstavniki omenjenih šestih centralnih šol, njihovih podružnic in vzgojnovarstvenih zavodov. Na tem seminarju je bilo obravnavano skupinsko delo pri izobraževanju odraslih ter praktično delo na tem področju.

MARIJA VOLAVŠEK.

Mali oglasi

Ladnik Zorica, stanujoča v Mariboru, Frankopanova 14, iščem mesto vzgojiteljice ali varuške v mariborski občini. Imam tri letnike srednje vzgojiteljske šole. Šolanje nadaljujem izredno. V tem poklicu imam 18 mesecev prakse.

Republiško prometno prvenstvo srednjih šol v Velenju

Potem ko so v več občinah v Sloveniji izbrali najboljše tekmovalce in jih zbrali v ekipe, so se ti pomerili v republiškem tekmovanju srednjih šol na temo „Kaj veš o prometu“. Tekmovanje je bilo 24. maja v Velenju.

Udeležilo se ga je 14 ekip, ki so kljub dežju vztrajale in izpeljale tekmovanje do konca. Tekmovalci so poleg testiranja o poznavanju prometnih predpisov tekmovali s „pony“ motorji na poligonu ter v spretnostni in ocenjevalni vožnji po mestnih ulicah.

Prva mesta in pokale so osvojile ekipe iz Krškega, Škofje Loke in z Jesenic, najboljši posamezniki pa so bili: Vojko Cebular iz Krškega, Jože Triplat z Jesenic in Peter Rant iz Škofje Loke.

Vsi tekmovalci so prejeli praktična darila — zaščitne motorske šleme.

JOŽE MILAVC

KAREL GRABELJEK

IZBRANO DELO

PARTIZANSKA KNJIGA pripravlja:

Izbrano delo:

1. Novele in črtice
Dolomiti se krušijo
2. Pomlad brez lastovk
Most
3. Med strahom in dolžnostjo
4. Bolečina
5. Mladinska proza

Zbirka bo izšla do julija 1975 v petih knjigah v skupnem kartonskem ovitku. Knjige so vezane v zeleno platno. Opremil jih je akademski slikar Vladimir Lakovič.

Prednaročninska cena je 600 din. Zbirko lahko plačate v 6 obrokih po 100 din. Prednaročninska cena velja do 1. julija 1975.

Naročila sprejema PARTIZANSKA KNJIGA

- v Ljubljani, Trg osvoboditve 13
- v Mariboru, Maistrova 17
- v Kopru, Staničev trg 19
- v Beogradu, Majora Jagodiča br. 2

CENTER ZA REHABILITACIJO IN VARSTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH SLOVENIJE ŠKOFJA LOKA

razpisuje prosto delovno mesto

— vodje posebne poklicne šole v centru.

Posebni pogoji:

- visoka izobrazba za splošno teoretične predmete z dopolnilno tiflopedagoško izobrazbo, strokovni izpit in 5 let delovnih izkušenj;
- ali: višja izobrazba za strokovno teoretične predmete z dopolnilno tiflopedagoško izobrazbo, strokovni izpit in 9 let delovnih izkušenj;
- da kandidat ni obsojen za kazniva dejanja in da ima ustrezno moralno-politične lastnosti in organizacijske sposobnosti.

Poleg vloge s kratkim življenjepisom mora kandidat predložiti dokazilo o strokovni izobrazbi, o dosednji zaposlitvi v obliki izpiska iz delovne knjižice, potrdilo o nekaznovanju in potrdilo, da ni v kazenskem postopku.

Nastop dela 1. septembra 1975.

Prijavni rok je 20 dni po objavi razpisa. Na ovitku naj bo oznaka „Za razpisno komisijo“.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 20 dneh od izteka razpisnega roka.

kinematografi prikazujejo

VSI ME KLIČEJO ALI je skomercializirani naslov za film Rainerja Werneja Fassbinderja. Strah požira duše. To je preprost film o preprostih, skromnih ljudeh, ki daje gledalcu veliko možnosti za obračun s predsodki — od rasističnih pa tja do spolnih. Fassbinder ni le opazovalec, ki prenaša življenje

osamelih na platno ali pa ga skuša samo trezno obravnavati. Čuti se njegova osebna prizadevanja do življenjskih situacij, ki jih opisuje. Pri tem pa ne zdrsi v suhoparni realizem ali sentimentalizem. Film se odlikuje predvsem po pogumu, s katerim se loteva problemov zdorncev v Nemčiji — še posebno onih drugih ras — ter realizaciji, ki ni vsakdanja, je pa vendarle komunikativna. Film je zelo primeren za pogovor v višjih razredih srednjih šol. — mb

STRAH JE KLJUČ je akcijski film s primesjo znanstvene fantastike. Barry Newman — nepozabni avtomobilist iz filma Avtomobil smrti, tudi to pot kaže svoje šoferske veščine. Zgodba, zaplet in izvedba filma so povprečni. — mb

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja št. rinajstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktorica in glavna urednica Neža Maurer, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko. Na v uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-385. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Letna naročnina: 50 din za posameznike, za šole in druge ustanove 80 din. Št. tek. računa 50100-601-16915. Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643 Po mnenju republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list „Prosvetni delavec“ prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).